

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPOR TEMALI ERASMUS PLUS GENÇLİK PROJESİNE KATILAN
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜREL ZEKÂ OLGUSUNDAKİ
DEĞİŞİMLERİN İNCELENMESİ**

Şevket Cihat ÖZER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

Danışman

Doç. Dr. Hayri DEMİR

KONYA- 2019

ONAY SAYFASI

S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Şevket Cihat ÖZER tarafından savunulan bu çalışma, jürimiz tarafından Spor Yöneticiliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Havva DEMİREL
Selçuk Üniversitesi

İmza

Danışman: Doç.Dr.Hayri DEMİR
Selçuk Üniversitesi

İmza

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Haşim AKGÜL
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

İmza

ONAY:

Bu tez, Selçuk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmenliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu tarih vesayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hasan Hüseyin DÖNMEZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bir arada hayata devam etme kültürü, insanoğlunun en önemli nitelikleri arasındadır. Farklı kültürlerden gelen insanların birlikte yaşama serüveni toplumda yaşanan kültürel gelişmelerin ana unsurlarındandır. Çok kültürlü ortamlarda birbirlerinin değerlerine ve kültürel geçmişleri saygı duyarak yaşayan toplumlar günümüzde hızla küreselleşen dünyada kendilerine saygıdeğer bir yaşama alanı oluşturabilmektedir. Kültürel farklılıkları bir değer olarak görerek yaşama konusunda bireylerin kültürel zekâ düzeyleri çok büyük önem arz etmektedir. Kültürel zekâ kazanımı ise kültürlerarası ortamlarda bulunmakla yakından alakalıdır. Bu tür kültürlerarası tecrübeler henüz genç yaşlarda iken sahip olmak ise paha biçilemez bir değerdir. Bu sayede genç nesiller kültürel zekâ bağlamında kendilerine ve yaşadıkları topluma oldukça önemli bir değer kazandırmaktadır. Kültürel zekâ gelişiminde birden fazla yapıtaş bulunmakta ve bunlardan bir tanesi de spordur. Spor temalı kültürlerarası programlar, bireylerin birbirleri ile iletişime geçmesini hızlandırmakta ve etki boyutunun artmasına yardımcı olmaktadır.

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin kültürel zekâ olgularındaki gelişimde spor temalı Erasmus Plus gençlik projelerinin önemini ortaya koymak üzere gerçekleştirilmiştir. Farklı kültürel geçmişlere sahip genç bireylerin Erasmus Plus Programları aracılığıyla kendi değerlerini projelere katılan diğer katılımcılar ile paylaşma fırsatı bulmaları kültürel etkileşim bağlamında oldukça yüksek etki kapasitesine sahip bir olaydır. Şüphesiz böyle bir çalışmanın gerçekleştirilmesinde bana olumlu katkı sağlayan en önemli unsur çok genç yaşlardayken farklı uluslararası programlar sayesinde yurtdışında bulunmuş olmamdır.

Bu araştırmanın hazırlanması sürecinde pek çok kişinin maddi ve manevi yardımları olmuştur. Bu kişilerin tamamına desteklerini esirgemedikleri için ayrı ayrı teşekkür ederim.

Çalışma esnasında yardımlarını ve desteklerini hiç bir zaman esirgemeyen Prof. Dr. Erkan Faruk ŞİRİN'e, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Haşim AKGÜL'e, Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Şakir AKGÜL'e ve Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Faruk YILDIRIM'a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Yine çalışma esnasında bana sürekli yardım eden kardeşim Sıla ÖZER'e ve eşim Elvita ÖZER'e teşekkürlerimi sunarım.

Bu araştırma sürecinde bana her konuda destek olan, çalışmalarına sabırla yol gösteren, bana olan güvenini ve desteğini asla esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Hayri DEMİR'e teşekkürü bir borç bilirim.

Tüm hayatım boyunca duygu ve düşünce dünyama yön veren, her şart ve koşulda arkamda duran, kendi hayatlarından eksiltilip benim hayatımı fazlaştırmaya gayret eden ve dualarıyla her zaman bana en büyük desteği veren Annem ve Babam'a minnettarım.

Şevket Cihat ÖZER
Konya 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vi
SUMMARY	vii
1.GİRİŞ	1
1.1. Zekâ Kavramı.....	3
1.2. Zekâyı Oluşturan ve Etkileyen Faktörler	8
1.2.1. Zekânın Biyolojik Temelleri	8
1.2.2. Zekânın Yaşa Bağlı Olarak Gelişimi	8
1.2.3. Zekâ ve Çevre	9
1.2.4. Zekâ Yaşı ve Zekâ Bölümü.....	9
1.3. Zekâ İle İlgili Yaklaşımlar	10
1.3.1. Psikometrik Yaklaşımlar.....	10
1.3.2. Gelişimsel Yaklaşımlar	10
1.3.3. Biyo-ekolojik Yaklaşımlar	10
1.3.4. Çoklu Yaklaşımlar	11
1.4. Zekâ Türleri.....	11
1.4.1. Dil Bilimsel-Sözel Zekâ	11
1.4.2. Matematiksel Zekâ	11
1.4.3. Görsel Zekâ	12
1.4.4. Müzikal Zekâ	12
1.4.5. Bedensel-Kinestetik Zekâ	12
1.4.6. Sosyal Zekâ	13
1.4.7. Özedönük Zekâ	13
1.5. Kültürel Zekâ	13
1.5.1. Kültürel Zekâ Boyutları	15
1.5.3. Kültürel Zekânın Elde Edilmesi ve Geliştirilmesi	19
1.5.4. Türkiye’de Kültürel Zekâ ile İlgili Gerçekleştirilen Lisansüstü Çalışmalar	20
1.6. Erasmus Plus Programı	22
1.6.1. Erasmus Plus Programı Hakkında Genel Bilgi	22
1.6.2 Erasmus Plus Programı’nın Yapısı	25
1.6.3. Erasmus Plus Programı’nı Kimler Uygular?	27
1.6.4. Erasmus Plus Programı’nın Önemli Özellikleri.....	28
1.7. Erasmus Plus Gençlik Programı.....	30
1.7.1 Gençlik Değişimi Projeleri.....	32
1.8. Erasmus Plus Spor Programı.....	35
1.8.1. İşbirliği Ortaklıkları	35
1.8.2. Kâr Amacı Gütmeyen Avrupa Spor Etkinlikleri.....	38
1.8.3. Küçük İşbirliği Ortaklıkları.....	40
1.9. Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Katıldıkları Erasmus Plus Programları..	43
2. GEREÇ ve YÖNTEM	50
2.1. Araştırma Grubu.....	50
2.2. Veri Toplama Araçları	50
2.2.1. Kişisel Bilgi Formu	50
2.2.2. Kültürel Zekâ Ölçeği.....	50
2.3. Veri Toplama Süreci	51
2.4. Verilerin Analizi.....	51
3. BULGULAR	52
3.1. Güvenirlilik Analizleri	52

3.2. Kültürel Zekâ Ölçeğinden Alınan Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	53
3.3. Kültürel Zekânın Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi	56
3.4. Kültürel Zekâ Ölçeğinin Ön Test – Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması.	57
4. TARTIŞMA	58
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	61
6. KAYNAKLAR	64
7. EKLER.....	68
8.ÖZGEÇMİŞ.....	71

ÖZET

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Spor Temalı Erasmus Plus Gençlik Projesine Katılan Üniversite Öğrencilerinin Kültürel Zekâ Olgusundaki Değişimlerin İncelenmesi

Şevket Cihat ÖZER

Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ/KONYA-2019

Bu araştırma, spor temalı Erasmus Plus gençlik projelerine katılımın üniversite öğrencilerinin kültürel zekâ olgularında yarattığı değişimleri incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırma grubunu, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde eğitim hayatlarına devam eden, farklı bölümlerde eğitim gören ve daha önce hiçbir nedenle yurtdışına çıkmamış 39 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırma grubuna, projelere katılmadan önce ön test ve projelere katıldıktan sonra son test şeklinde Ang ve ark. (2007) tarafından geliştirilmiş ve 2017 yılında Türkçe uyarlaması Gökhan Arastaman yapılmış olan Kültürel Zekâ Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmada toplanan verilerin analizi için SPSS 21.0 programından faydalanılmıştır. Araştırmada verilerin analiz edilmesinde betimsel istatistikler olan aritmetik ortalama, frekans, standart sapma ve yüzde değerlerine bakılmıştır. Bu çalışma için parametrik analizlerin yapılıp yapılmayacağını belirlemek adına her iki ölçek verilerinin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Buna göre araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda araştırma verilerinin katılımcıların demografik özelliklerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için parametrik analizlerin yapılması uygun görülmüştür. İki grup arasındaki değerlendirmeler için T testi uygulanmıştır. Analiz verileri doğrultusunda spor temalı Erasmus Plus gençlik projesine katılımın, üniversite öğrencilerinin, tüm alt boyutlarıyla birlikte, kültürel zekâ olguları üzerinde pozitif yönlü etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Erasmus Plus, gençlik, gençlik çalışmaları, kültürel zekâ, öğrenci, proje, spor, üniversite, zekâ.

SUMMARY

THE REPUBLIC OF TURKEY
SELÇUK UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

An Examination of Cultural Intelligence Changes of University Students Participating in Sport-Based Erasmus Plus Youth Projects

Şevket Cihat ÖZER

The Department of Sport Management

MASTER'S THESIS/KONYA–2019

This research aims to evaluate the changes in the cultural intelligence among those students who participate in Erasmus Plus Youth Projects based on sport.

The group of the research consists of 39 students who study different departments in Nevşehir Hacı Bektaş Veli University and have not been abroad by any reason before.

Cultural Intelligence Scale, developed by Ang et al. (2007) and adapted into Turkish by Gökhan Arastaman in 2017, has been implemented on the research group through a pre-test before their participation in the projects and a post-test after their participation in the project. For the analysis of the data collected during the research, SPSS 21.0 has been used. In the analysis of the data such descriptive statistics as arithmetic mean, frequency, standard deviation and percent values have been taken into consideration. Whether the data of the both scale distributed normally has been evaluated in order to determine if parametric analyses would be implemented. The research data have been observed to distribute normally. Accordingly, parametric analyses have been decided to be implemented to see if the data vary according to the demographic traits of the participants. T test has been implemented for the evaluation between two groups. Data of the analysis has revealed that participation in the Erasmus Plus Youth Project based on sport has a positive impact on the cultural intelligence, with all its subdimensions, of the university students.

Key Words: Erasmus Plus, youth, youth works, cultural intelligence, student, project, sport, university, intelligence.

1.GİRİŞ

Küreselleşen dünyada farklı kültürlerin bir arada hayatlarına var olmayı sürdürmeleri, çağın gereksinimleri sebebiyle gerçekleşmesi beklenen bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır (İbiş 2018). Kültürlerin, toplumların, örgütlerin temel ögesi insandır ve insanlar farklı boyutlarıyla birbirlerinden farklı özellikler göstermektedirler. Bu sebeple, bireyleri ve toplumları birbirinden ayıran kültürel özelliklerin tümü, kültürel farklılıklar olarak ifade edilebilir (Barutçugil 2011).

Farklı kültürlere mensup kişilerin birlikte yaşaması ortaya çokkültürlü toplumları çıkarmaktadır. Çokkültürlü toplumlarda hayatlarını devam ettiren kişilerin farklı kültürlerle empati yapabilmesi kültürel zekâ adı verilen bir zekâ türü sayesinde mümkün olmaktadır. Kültürel zekâ, sosyal zekâ üzerinde gerçekleştirilen farklı çalışmaların sonucunda keşfedilmiş olan bir zekâ türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürel zekâ, farklı kültürlere ve bu kültürlere sahip bireylere karşı saygılı, anlayışlı, hoşgörülü ve önyargısız olabilmekle birlikte kültürel çeşitliliklerin sebep olduğu farklı hal ve hareketleri anlamlandırmaya imkân sunan bir tür zekâ türüdür. Kültürel zekâ, bilişsel, üstbilişsel, motivasyonel ve davranışsal kültürel zekâ olmak üzere dört ana unsurdan oluşmaktadır. Kültürel zekânın ortaya koymuş olduğu kolaylıklar aracılığıyla insanlar ve toplumlar, farklı kültürlere sahip toplumların ve insanların davranış biçimlerine kolay bir şekilde anlam yükleyebilmektedirler (İbiş 2018). Kültürel zekâ, bireylerin farklı kültürlere uyum sağlamalarını kolaylaştırıcı bir mekanizma olan bireysel bir kapasitedir (Konate 2018). Kültürel zekânın güçlü olması, farklı kültürel durumlarda karşılıklı iletişim ve etkileşimin artması, farklı kültürlere sahip bireyler arasında çatışmanın ortadan kalkması, işlevsel bir ekip çalışması ortamı yaratılması ve karşılıklı anlayış kapasitesinin genişletilmesi gibi bireysel ve örgütsel konularda kolaylaştırıcı etkiler yaratır (Kulakoğlu ve Topaloğlu 2017). Bu bağlamda farklı kültürden bireylerin birbiriyle etkili iletişim kurabilmesi günümüzün en önemli becerilerinden biri haline gelmiştir (Tan 2004).

Araştırma konumuzla ilgili olarak Avrupa Birliği (AB) üye ülkeler ve potansiyel üye ülkeler olarak gördüğü ülkelerde kültürlerarası iletişim ve etkileşimin artması ve bu unsurların genç yaşlarda gerçekleştirilmesi, Avrupa vatandaşlığı bilincinin yayılması, ülkeler arasında eğitim, sosyal, sağlık, spor, teknoloji ve daha birçok konuda işbirlikleri kurulması, karşılıklı anlayış çerçevesinde farklılıklara

tolerans kapasitesinin artırılması ve Avrupalılık aidiyetini geliştirmek üzere temelini eğitim, öğretim, gençlik ve spor programlarının oluşturduğu Erasmus Plus Programı'nı yürütmektedir (Çetinkaya 2016).

2014 yılından önce her bir farklı program türü kendi ismiyle ayrı bir şekilde anılmaktaydı. Bu da programın genel olarak yaygınlaştırılması ve katılımı zorlaştıran bir etkendi. 2014 yılında yeni bir düzenleme ile programların tamamı Erasmus Plus adı altında toplandı. Erasmus Plus Programı, 2014 ile 2020 yılları arasında, AB tarafından gerçekleştirilecek olan eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki programın resmi adıdır (Türkiye Ulusal Ajansı 2014).

Erasmus Plus Programı; eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarını içermektedir. Erasmus Plus Programı'na bu adım verilmesindeki ana sebep, kamuoyunda daha fazla tanınan, yurtdışında eğitim ve Avrupa işbirliği ile güçlü bir şekilde özdeşleştirilen önceki Erasmus programının bilinirliğinden faydalanmaktır (Köse 2016).

Erasmus Plus Programı ile bireylere, kaç yaşında olduklarına ya da bugüne dek aldıkları eğitime bakılmadan kültürlerarası yeni yetenekler edindirilmesi, bu bireylerin öz gelişimlerinin kuvvetlendirilmesi (Ünal 2016) ve gelecekteki yaşantılarını farklı ülkelerde, farklı kültürlerde ve farklı toplumlarda sürdürebilmeleri için bir nevi demo özelliği taşıyan aktiviteler içermektedir. Programın organizasyonu ve yönetimi Avrupa Komisyonu tarafından kontrol edilir. Avrupa Komisyonu, yurtdışında olmanın ek masraflarını desteklemek için bireylere hibeyle maddi katkı sağlar (Demir ve Demirel 2016).

Program sürecinde öğrenim mekânları yalnızca sınıflardan ibaret değildir. Gençler kendilerine barınacak bir yer ararken, buldukları ülkedeki dili anlamaya çalışırken, yeni arkadaşlıklar kurarken, sokakta kaybolurken, kütüphaneleri keşfederken öğrenmeye devam ederler. Bu özellikleri ile program, değişim programları içinde en yüksek sosyal içerme sağlayan programlardan biridir (Sauzet 2008). Program bu tür özellikleri ile katılımcıların tamamını aynı düzeyde olmasa da kültürlerarası iletişim ve etkileşim içinde tutar. Programa katılan bireyler program süresince sürekli aktif oldukları bir öğrenme süreci ve kültürlerarası kesintisiz bir

iletişim içinde olurlar. Programdan sonra da devam eden bu süreçler bireylere ömür boyu sahip olabilecekleri kültürel çeşitlilik imkn sunar.

Bu araştırmada zekâ kavramı, zekâ ile ilgili yaklaşımlar, kültürel zekâ, kültürel zekânın boyutları, kültürel zekânın edinilmesi ve geliştirilmesi ile Spor temalı Erasmus Plus gençlik projelerinin niversite ğrencilerinin kültürel zekâ olgularında yarattığı değişimler incelenmeye ve açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı: Spor temalı Erasmus Plus gençlik projelerinde yer alan, niversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin, kültürel zekâ olgularında ortaya çıkabilecek olan olumlu olumsuz etkileri incelemektir.

Araştırmanın nemi

Ulusal lisansüstü çalışmalar kapsamında bugüne dek Köse (2016) ve Gökten (2017) tarafından gerçekleştirilmiş kültürel zekâ ile Erasmus Plus Programı'nın incelendiği iki adet tez çalışması bulunmaktadır ve her iki çalışma da Erasmus Plus Programı'nın öğrenim hareketliliği alanında gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma da ise Erasmus Plus Programı'nın gençlik ve spor alanlarında incelemeler yapılmıştır. Bu zellik tezin özgünlüğü anlamında pozitif bir değer oluşturmakla birlikte ülkemizde daha önce özel olarak kültürel zekâ ile Erasmus Plus Programı'nın gençlik ve spor alanlarının birlikte incelendiği herhangi bir çalışma bulunmadığı için literatürde bir ilk niteliği taşımaktadır.

1.1. Zekâ Kavramı

Algılar ve kavramlar yardımı ile somut veya soyut nesnelere arası ilişkiyi kavrayabilme, muhakeme etme, soyut düşünme ve bu fonksiyonları sistemli biçimde bir gaye adına işlevsel hale getirme kabiliyetleri zekâ olarak isimlendirilmektedir. Zekya yönelik değişik tanımlar bulunmak ile beraber zekâ ile ilgili kuramların bütünü zekânın geliştirilebilmeye müsait bir potansiyeli veya kapasitesi olduğunu ve biyolojik altyapısının varlığı konularında birleşmektedir. Bu anlamda zekâ, kişinin doğuştan sahip olduğu, kalıtım ile sonraki nesillere aktarılan ve merkezi sinir sisteminin fonksiyonlarını içeren; öğrenme, tecrübe ve evre kaynaklı etkenler ile Őekillenen bir bileşim Şeklinde ortaya çıkmaktadır (Işık 2006).

Woolfolk'a göre zekâ, insanın bilgiyi kazanma, hatırlama, geri getirme, sorun çözme veya çevreye uyum sağlamak için kullandığı tecrübeleri, öğrenebilme ve öğrenileni sınama tecrübesi, etkili olarak soyutlama yapabilme tecrübesi, kalıtım veya zihinsel işlevleri, bilinmeyen durumlar ve problemlerle düşünme yoluyla başa çıkma tecrübesi ve ruhsal fiillerin başarı aşamasıdır. Piaget'e göre ise, fikir ile aksiyonun birleşmesi, etraf ile uyumu ve organize edilmesi gereken uyumlu davranıştır. Wechsler'e göre ise zekâ, insanın akılcı fikir yürütme, hedefli davranma ve etrafıyla etkili bir biçimde baş etmesi için kullandığı kapasite türüdür (Ergün ve Çelik 1998).

1921 yılında, zekâyla alakalı olarak yapılan çalışmada o güne kadar ortaya atılan tanımlamalarda ortak olarak en fazla kullanılan unsurların şunlardan oluştuğu saptanmıştır;

- a) Üst düzeydeki becerileri (karar verme, zihinsel temsil, soyut muhakeme ve problem çözme gibi),
- b) Öğrenme becerisi ve
- c) Çevreye uyum,

1986 yılındaki taramada ise;

- a) Kültüre bağlı değerler,
- b) Üst düzeydeki yetenekler ve
- c) İcra (Sternberg 1997).

En kapsamlı ifade olarak zekâ, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, düşünme, sonuç çıkarma, yargılama yeteneklerinin bütünüdür ve zekâyla alakalı birçok araştırmacının kuramsal açıklamaları ise şu şekildedir:

Kişisel farklılıklar ve zekâ konusunda ilk çalışmaları yapan Galton'dur. O'na göre bireyler arasındaki zekâ farklılıkları, duyuusal yeteneklerdeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Bu durumda bir kişinin duyuları ne kadar iyi olursa zekâsı da o kadar iyi olacaktır (Toker 1968).

Zekâyı ilk defa kuramsal şekilde Guildford incelemiştir. Guilford'un geliştirmiş olduğu zekâ testi, bireyin bilişsel işlemlerinde yapısal bir bütünlük ve dönemlerle alakalı işlemlerin bireyden bireye değişme gösterdiğini öne sürmektedir (Demirel 2002). Örnek verilecek olursa yapısal olarak tüm bireyler kısa vadeli kapasiteye sahiptir fakat herkesin karar verebilme hızı aynı değildir. Kişilerin zekâ kapasitelerini, yapısal özelliklerinin ölçülmesi ve işlem yapabilme gücü tanımlar (Ülgen 2001).

Psikolog Binet de öğrenme zorluğu olan ve olmayan öğrencileri uzun süre izleyerek, öğrencilerin özelliklerini birbirinden ayırmaya çalışmış ve düzenlediği bilgilere dayanarak bir zekâ ölçeği oluşturmuştur. Oluşturulan test, Stanford Üniversitesi'nde Termen tarafından uyarlanarak Stanford-Binet testi olarak sunulmuştur (Ülgen 2001). Fransız psikolog Binet, zekânın hafıza alanı, işitme keskinliği ve tepki hızı gibi yalın zihinsel kavramlarla değil; anlama, karar verme, düşünme gibi karışık yüksek düzey işlemlerde kendini gösterdiği kanısına varmıştır.

Thorndike, ileri sürdüğü Çok Faktör Kuramı'nda, zekânın aynı olmayan faktörler bütününden meydana geldiğini ortaya koymuştur. Bu faktörler birbirinden bağımsızdırlar. Ona göre sadece zekâ değil, zekâlar vardır (Toker 1968). Thorndike, sözel kavrama, hafıza, sayısal yetenek, sözel akıcılık, muhakeme, algısal hız gibi zihinsel yetenekler de belirlemiştir (Bacanlı 2000).

Thurstone'un Grup Faktör Kuramı'na göre ise zihinsel etkinlikleri gerekli kılan işler gruplandırılmıştır. Bu gruplarda toplanmış yeteneklerde bireysel farklılıklar vardır. Bireysel farklılıkların nedeni kalıtım ve gelişimdir (Başaran 2004).

Spearman zekânın tek faktörden oluştuğunu belirtmiştir. Zekânın "g" faktörü olarak adlandırdığı genel bir faktör ve bir takım alt yeteneklerden meydana geldiğini öne sürmüştür (Bacanlı 2000).

Binet'e göre bir kişinin zekâsı hakkında güvenilir bir fikir edinmenin yolu, onu çözümü yüksek zihinsel işlemlerin kullanılmasını gerektiren problem durumları ile karşı karşıya getirmek ve neler yaptıklarını objektif olarak saptamaktır (Toker 1968).

Piaget'in ileri sürdüğü Uyum Kuramı'na göre ise zekâ, bireyin çevresine uyum sağlama sürecidir. Uyum, organizma ve çevre etkileşimindeki dengeyle gerçekleşir. Her zihinsel faaliyetin hedefi de dengeye ulaşmaktır. Ancak organizmayla çevre arasında asla tam ve sürekli bir denge kurulamamasına karşılık, bütün çabalar denge kurmaya yöneliktir. Birey, her dengesizlik durumunda dengeyi yeniden kurmak için etkinlikte bulunur. Piaget, zekânın işleyiş ve gelişimini biyolojik etmenlerle açıklamıştır (Toker 1968).

Howard Gardner, nöropsikoloji ve gelişime anlamında, geleneksel zekâ olgusunu araştırmasının ardından, 70'li ve 80'li senelerde bireylerin bilişsel kapasitelerini incelemeye başlamıştır. Boston Üniversitesi'nde görev yaparken tecrübelerin bütününe anlamaya, bilişsel veya duyuşsal durumların etkilerini saptamaya çalışmıştır. Diğer bir çalışmasını Harvard Üniversitesi'nde "Project Zero" isimli projede normal ve yüksek yetenekli çocuklar üzerine yapmıştır. Bu araştırmalar sırasında psikometrik bakış açısı ile açıklanamayan farklı bilgiler gözlemlendiğini belirtmiş ve bunu şöyle ifade etmiştir: İnsanlar çok geniş ve çok sayıda kapasitelerle doludur, bir kişinin bir alanda üstünlüğünün, başka bir alandaki gücüyle karşılaştırılabilmesi ve tahmin edilebilmesi kolay değildir. Bu görüş çoklu zekâ kuramının başlangıç noktasını oluşturmaktadır.

Gardner, 1983 yılında "Zihinsel Çerçevesel" adıyla yayınlanan kitabında, yedi farklı evrensel kapasite önermiştir. Önerilen bu kapasite ve zekâlar her kişide doğuştan var olmakta ama değişik kültürlerde farklı şekillerde meydana gelmektedir. Örnek olarak dil zekâsı bit toplulukta doğuştan oluşturulan evrensel kapasitedir. Fakat bu kapasite kimi kültürlerde yazma, kimilerinde ise konuşma olarak ortaya çıkabilmektedir (Piaget 1964).

Çoğul kelimesi çoklu zekâ kuramının anahtar kelimesidir. Nedeni ise zekânın çok yönlü olmasıdır. Biyolojik yani genetik kalıtım ile edinilen zekâ geliştirebilir, değiştirilebilir veya belirli bir oranda zeki olunabilir. Howard Gardner bu kuramın geliştiricisi olarak zekânın özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Zekâ, yalnızca değişmekle kalmaz aynı anda başkalarına da öğretilebilir,
- Zekâ, insandaki beynin ve zihnin kendi aralarındaki etkileşiminin sonucu var olan çok yönlü bir olgudur,

- Her insan, zekâ alanlarından her birini belli bir düzeyde geliştirebilir,
- Birey kendi zekâ seviyesini yükseltme ve geliştirme kabiliyetine sahiptir,
- Zekâ, çok yönlü olmasına rağmen bir bütündür,
- Çeşitli zekâ alanları, genellikle birlikte ve belirli bir uyum çerçevesinde çalışırlar,
- Her birey, zekâ alanlarının tümüne sahiptir.
- Bir bireyin her alanda zeki olabilmesi için birçok yol vardır (Gardner 2004).

Bütün zekâlar eşit değerdedir ve içlerinden biri veya birkaçı diğerinden daha çok önemli değildir. Çoklu zekâ kuramı bu düşüncüyü savunmaktadır. Zekâlar her daim beraber çalışırlar, fakat çok karmaşık yollarla gerçekleşmektedirler (Saban 2001).

Okuma yazma ve cebirsel işlem yapma gibi becerilerde Horn'a göre sol yarım küre daha uzmanlaşmış biçimde işleyebilir. Sağ yarım küre de etrafta kendimizi idare etmeyi, yapısal örüntüleri tanımayı ve müzik tınlarını hatırlamayı sağlamaktadır. Bugün çoğu psikoloğa göre, sol yarım kürenin eleştirel ve çözümlenmeli düşünceden, sağ yarım kürenin ise etraf ile ilgili sezgisel anlamadan sorumlu olduğu düşünülmektedir. Beyin sistemi bütün olarak çalışır. Bir tarafı çalıştığı sırada diğer tarafı uyuyan birbirinden bağımsız sistem değildir. Beyindeki en küçük işlem bile beynin çoğu bölgesinde iletişim içinde çalışır, her işlem beynin bütünü ilgilendirir ve bir bütün olarak çalışması sonucu ürün elde edilir (Senemoğlu 1997).

Sternberg ise zekâyı, Triarsik Zekâ Kuramı ile pratik bilgiyi kapsayan biçimde yeniden tanımlamıştır (Selçuk ve ark 2002). Kurama göre, üç zekâ ögesi bulunmaktadır. Bunlar; üst ögeler, performans ögeleri ve bilgi kazanma ögesidir. Bir problem ile karşılaşıldığında, ilk olarak sorunun tanımlaması yapılır ve çözüm yolu aranır. Daha sonra sorunun çözümü için gerekli olan işlemler uygulamaya sokulur, eğer gerekli ise yeni bilgi bulunur. Bu süreç, kişiler arasındaki farklılıkları açığa kavuşturma ve öğrenme-öğretme süreçlerinde yapılabilecek işlemleri netleştirmede yardımcı olmaktadır (Bacanlı 2000).

Yukarıda çeşitli kuramcıların zekâ ile ilgili farklı yaklaşımlarından anlaşılacağı üzere zekâ, kişisel farklılıklar, bilişsel eğilimler ve yetenekler gibi birçok farklı yönden değerlendirilmektedir.

1.2. Zekâyı Oluşturan ve Etkileyen Faktörler

Bu bölümde zekâ kavramını oluşturan ve onu etkileyen faktörlere yer verilecek ve bireysel anlamda zekâ oluşumu ile gelişimi hakkında aktarılacaktır.

1.2.1. Zekânın Biyolojik Temelleri

Beyin ve zekâ işlevsellik anlamında oldukça yakın ilişkiye sahiptir. Genel olarak beynin zekâda yer aldığı görüşü kabul edilmektedir. Bir bireyin beyinde sayısı 10 milyarı geçen sinir hücresi bulunmaktadır ve beyin hücrelerinin her birisi yaklaşık 10.000 hücreyle bağlantılı bir şekilde fonksiyonlarının yürütmektedir. İsmi nöron olan bu hücrelerde iletişim, karmaşık elektro-kimyasal veriler sistematiğiyle gerçekleşen ve bir saniye içerisinde 1000 adete yükselebilen titreşimler şeklinde sağlanmaktadır. Tüm bu bilgilere rağmen beynin tam olarak nasıl çalıştığı hala çözümlenememiştir. Zihinde mevcut olan çalışma sistematiği, beynin bir şeyi algılamakten oraya koyduğu esneklik tecrübesi gibi konular bilim insanlarını yıllardır meşgul etmiş ve bugün de uğraştırmaya devam etmektedir (Işık 2006).

1.2.2. Zekânın Yaşa Bağlı Olarak Gelişimi

Zekâ, hayatımızın ilk 10 senesinde diğer periyodlara binaen daha fazla gelişme göstermektedir. Bu zaman içerisindeki ilk 2 yıl ise gelişmenin en hızlı olduğu dönemdir. Başlarda davranışları sadece birkaç refleksten oluşan insan, 2 yılın sonunda neden-sonuç ilişkisi kurabilen, kendi başına yürüyebilen, hatırlayabilen, bazı basit problemleri çözebilen, basit planlar yapabilen, konuşabilen bir birey haline gelir.

Zekâ hızında 12 yaşından sonra azalma görülse de gelişmeye devam eder. 14-18 yaşlar arasında gelişmenin en yüksek seviyesine varılır. 30 yaşına kadar ise zihinsel güç, bu seviyede kalır. Diğer yaşlarda ise yeni fikirler öğrenmedeki başarı zamanla azalmaya başlar, fakat öğrenilmiş olan bilgiler yitirilmez, bunun aksine bireyin yaşı ilerledikçe, tecrübelerden dolayı öğrenilen bilgiyi kullanma yeteneği artar (Sarı 2017).

1.2.3. Zekâ ve Çevre

Zekânın kalıtım ile olan ilgisi çok nettir, fakat çevrenin de zekâ üzerinde ciddi etkileri mevcuttur. Tek yumurta ikizleri farklı ortamlarda büyüseler de birbirleri arasındaki zekâ farkı yaşadıkları çevrelerin uzaklığı kadar çok değildir. Anne ve baba ile yaşamın, bireylerin zihinsel gelişimlerine etkileri olduğu gözlemlenmektedir. Farklı eğitim durumlarına sahip ebeveynlerin gönderdikleri çocukların birlikte eğitim aldıkları alanlarda gerçekleştirilen çalışmalarda, eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynlerin çocukları diğer çocuklara oranla daha başarılı oldukları belirlenmiştir (Sternberg 1997).

Başarı ve zekâ kavramları her ne kadar aynı şeyler olmasa da, başarılı olmada zekânın çok büyük bir rolü olduğunu biliyoruz. Bu da bize zekâ seviyesi yüksek olan insanların daha başarılı olabileceği sonucunu bir kez daha göstermektedir (Işık 2006). Diğer şartlar eşit sayıldığında sosyo-ekonomik anlamda orta ve daha yüksek seviyelerden gelen bireylerin zekâ düzeyleri sosyo-ekonomik anlamda düşük seviyeden gelen bireyler oranla yüksek olmaktadır. Yüksek zekâda olan bireylerin aldığı eğitim daha iyi olmakta ve bu bireyler ekonomik olarak daha yüksek seviyelere ulaşmaktadır (Çetinkaya ve Alparslan 2011).

1.2.4. Zekâ Yaşı ve Zekâ Bölümü

Zekâ yaşı ve zekâ bölümü kavramları Stanford-Binet testleri ile birlikte ortaya çıkmış, geniş ölçüde kullanılmaya başlanmıştır. Beş yaşında olan bir çocuk, tam beş yaşına göre hazırlanmış zekâ testindeki bütün soruları yapar ise zekâ yaşı beştir. Takvim birimleriyle (ay-gün) olan karşılıklarının toplanması yolu ile hesaplanan zekâ yaşı test sorularıdır. Zekâ derecesinin, zekâ yaşının takvim yaşına bölünmesi ile bulunacağını Alman psikolog Stren belirtmektedir. Amerikan psikolog Terman ise bu düşünceyi benimsemiş ve zekâ bölümü kavramını yaymıştır. Stanford-Binet testindeki işlem sırasına göre bireyde bulunan zekâ bölümü, hesaplanmış olan zekâ yaşının takvim yaşına bölümü ile elde edilen değerdir. Bu değer ise kesirlerden kurtulması için yüz ile çarpılmaktadır. (Yeşil 2010).

1.3. Zekâ İle İlgili Yaklaşımlar

1.3.1. Psikometrik Yaklaşımlar

Bu yaklaşım zekâyı nicel, tek ve bütünleşik bir kavram olarak ele almaktadır. Bu yaklaşıma göre zihin ve takvim yaşını zekâ ortaya çıkarmaktadır. Öğrenme değeri iki temel değerlendirme ile ele alınmaktadır. Bunlar mantıksal matematiksel ve sözel-dilseldir (Özgüven 1999).

1.3.2. Gelişimsel Yaklaşımlar

Kişilerin farklı yaşlarda uyumsama ve özümleme yolu ile çevreye nasıl gelişimsel ilerlemeler gösterdiğini ve uyum sağladığını ortaya koyan bir yaklaşımdır (Selçuk 2003).

Vygotsky (1985), zihin gelişim dönemlerini, 12 yaş ve üzeri grubunda olan kişiler arasında olan ilişkiler ve kariyer değerinin kaynaştırılması olarak belirtmiştir. Piaget (1964) ise yaptığı çalışmaların sonucunda 12 yaş ve üzeri grubunu Soyut işlemler dönemi olarak tanımlamıştır.

1.3.3. Biyo-ekolojik Yaklaşımlar

Araştırmacıların birçoğu, zekânın tanımının yapılması ve ölçülmesi ile alakalı yeni fikirler geliştirmek amacıyla beyni biyolojik açıdan ele almıştır. Bu araştırmacılardan birisi olan Ceci'nin zekâyla alakalı olan biyo-ekolojik teorisinde, sadece bilişsel potansiyelin veya bir "g" etmeninin olmadığını öne sürmektedir. Doğal yeteneğin ve bilginin birbirlerinden ayrılamayacağını, bunun yanı sıra zekâ kavramının içinde ortamsal, biyolojik, üst bilişsel ve güdüsel değişkenlerin de yer aldıklarını söylemiştir (Özgüven 1999).

Biyo-ekolojik veya psikolojik perspektif, zekâyı tek bir faktör teorisi ile açıklamaktan öte zekânın, farklı biçimlerde açıklanmasını destekler. Bilinçli işlevler, beynin özel bölgelerinde meydana gelmektedir ve bu işlevler, biyolojik etkinin, bireysel hayat tecrübesinin veya farklı şartların kombinasyonları tarafından tetiklenmektedir. Zekânın işleyişinde Çeçi, genetik veya çevresel etkenlerin birbirinden farklı değerlendirilmeyeceğini vurgulamakta ve bu ilişkinin ortak yaşam ilişkisi olduğunu öne sürmektedir (Selçuk 2003).

1.3.4. Çoklu Yaklaşımlar

Gardner'a göre zekâ, hayat boyunca karşı karşıya gelinen farklı durumlarda problemleri çözme ve yeni ürünler ortaya koyma kapasitesidir. Bireylerde bulunan çoklu zekâların her birisi yaşamak, öğrenmek, sorun çözmek ve birey olabilmek adına kullanılan etkili araçlardır (Gardner 2004).

Sternberg zekâyı "Bireyin zihinsel olarak kendi kendini yürütme kapasitesidir." şeklinde tanımlamaktadır. Bu kavram bilişimsel, bağlamsal ve deneyimsel olarak üç alt alanı kapsamaktadır. Bireyin zekice davranışlar geliştirirken kullandığı bilişsel süreç, yapısal değerini kapsayan ve içsel dünyasını oluşturan bilişimsel alan olarak adlandırılırken, bağlamsal alan, bireyin çevresel etkenlerin değerlendirilmesinde kullandığı evreleri ve dış dünyasını, deneyimsel alan ise kişinin tecrübelerinin iç ve dış dünyasıyla ilişkilerini içermektedir (Selçuk 2003).

1.4. Zekâ Türleri

Gardner'in çoklu zekâ kuramına göre zekâ; dil bilimsel-sözel zekâ, matematiksel zekâ, görsel zekâ, müzikal zekâ, bedensel-kinestetik zekâ, sosyal zekâ, özedönük zekâ ve doğal zekâ şeklinde sınıflandırılmaktadır.

1.4.1. Dil Bilimsel-Sözel Zekâ

Dildeki karışık anlamları değerlendirme, sözcüklerle düşünme ve ifade etme, sözcüklerin anlamlarını ve düzenini anlayabilme, mizah, şiir ve hikâyeye anlatabilme, benzetmeler, simgesel düşünebilme ve yazma gibi karışık durumları kapsayan dili etkili kullanabilme yeteneğidir (Özbay 2005).

Dil zekâsı, mesajların kişisel şekilde algılanmasına olanak sağlamakta ve dilin kullanımında değişik biçimler türetilmesine yardımcı olmaktadır (Campbell 1994).

1.4.2. Matematiksel Zekâ

Sayısal verilerle arası iyi olan kişiler rakamları iyi kullanabilme, sorunlara bilimsel anlamda çözüm yolları türetebilme, kavramların kendi aralarındaki

ilişkilerinden netice çıkarabilme, sınıflandırma yapabilme, eleştirel düşünme, genelleme yapabilme ve teşbihler yapabilme gibi kabiliyetleri gelişmiştir.

Yüksek fikir üretme tekniklerini ve strateji oyunlarını sever ve kullanırlar. Keşif yapmaktan hoşlanırlar ve deney yaparak akıl yürütmeyi severler. Bilim insanları, matematikçiler, muhasebeciler, fen bilimciler, mühendisler, bilgisayar yazılımcıları ve istatistikçiler oldukça iyi bir mantıksal-matematiksel zekâya sahip olmaktadır (Yücel ve ark 2006).

1.4.3. Görsel Zekâ

Resimler, şekiller ve çizelgelerle düşünebilme, üç boyutlu cisimleri algılama ve anlayabilme yeteneği görsel zekâ kuramını oluşturmaktadır. Görsel zekâya sahip olan birey, objeyi farklı bakış açılarından bulabilmekte, objeyi zihninde canlandırabilmektedir. Edindiği bilgileri görsel ve somut resimlere, sunuşlara ve şekillere dönüştürüp sunabilmektedir (Öztaşyonar 2008).

1.4.4. Müzikal Zekâ

Değişik sesleri belirleme, ritimlerle, notalarla, sesler ile düşünme ve yeni ritimler, sesler üretme, tonal kavramları belirleme onları kullanma, etraftan gelen seslere ve müzik enstrümantalarına karşı duyarlı olabilme yeteneğidir (Çuhadar 2006).

1.4.5. Bedensel-Kinestetik Zekâ

Düşüncelerin ve hislerin ifade edilmesi için beden dilini kullanabilme ve sorunları çözebilme becerisidir. Bedensel zekânın gelişmesi, vücut davranışlarını kontrol altında tutmayı kolaylaştırdığı gibi beden ve zihin arasında uyumu da sağlamaktadır (Başaran 2004).

Bedensel zekâ düzeyi yüksek olan bireyler, spor hareketlerini, düzenli ve ritmik oyunları kolaylıkla uygulayabilmektedirler. Bu bireylerde, organizasyon, denge yetisi, el becerisi, hız veya esneklik ön plandadır (Talu 1999).

1.4.6. Sosyal Zekâ

Sözlü olmayan durumları anlayabilme ve diğer hareketlerden çıkarım yapabilme gibi yetenekler şeklinde tanımlanmaktadır. Sosyal zekâ ayrıca sosyal performansa adapte olabilmeyi de tanımlamaktadır (Doğan ve Çetin 2008).

Sosyal zekâyaya sahip olan bireyler diğer kişilerin ruh hallerini, isteklerini, arzularını, mutluluklarını, sinirli hallerini, iniş-çıkışlarını algılayabilme ve bunlara bağlı olarak davranışlarını ayarlayabilme becerisine; insanlarla iyi geçinebilme, güzel iletişim kurabilme yeteneğine sahiptirler (Doğan ve ark 2009). Bu anlamda gelişmiş kişiler bireysellik yerine grup halinde çalışmalarını tercih ederler (Yücel ve ark 2006).

1.4.7. Özgedönük Zekâ

Bireyin kendisi ile ilgili olan bilgileri bilmesi veya hayatını ve yaşadıklarını öğrenmesi ile ilgili sorumluluk almasını tetikleyen zekâdır. Bireyin kendi iç dünyası ile etkili bir iletişim kurması, kendini tanıması, bilgi ve becerilerini bilmesi, ilgili olduğu alanların farkına varması durumudur (Campbell 1994).

Bu zekâ çeşitlerinin yanı sıra analitik zekâ, pratik zekâ, yaratıcı zekâ, duygusal zekâ, spiritüel zekâ, uzaysal zekâ, dilsel zekâ, stratejik zekâ, ahlaki zekâ, kültürel zekâ gibi zekâ türleri de bulunmaktadır (Çapraz ve ark 2009).

1.5. Kültürel Zekâ

Günümüzde küreselleşmenin etkisiyle birlikte yaşanan yoğun rekabet ortamı, iş dünyasının daha önce olmadığı kadar sert ve karmaşık bir yapıya bürünmesine neden olmaktadır. Özellikle küresel ekonomik yapı, işletmelerin söz konusu bu denli zor iş ortamları ile başa çıkabilmeleri amacıyla çok kültürlü ekiplere ve yaratıcı bireylere yönelmelerini gerekli kılmaktadır. Bu gereklilik ise; farklı kültürel kimlikleri farklı olan bireyler ile beraber çalışabilen, kültürel zekâyaya ve kültürlerarası yönetim kabiliyetine sahip yöneticilere olan ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır. Nitekim kültürel zekânın uluslararası liderlik potansiyelinin belirleyicisi olduğu ve kültürlerarası liderlik etkinliğini artırdığı çeşitli çalışmalarda bulgulanmıştır (Şahin ve ark 2012).

Kültürel zekâ günümüzde sosyal zekâ ve duygusal zekâ üzerine yapılan çalışmalarla önem kazanan bir zekâ türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürel zekâ, günümüzde yönetim ve örgütsel psikoloji alan yazınında oldukça önem kazanmış bir kavram olarak ifade edilmektedir. Yapılan çeşitli araştırmalar kültürel zekânın aslında çokkültürlü toplumlarda önem arz eden bir zekâ türü olduğuna işaret etmektedir. Küreselleşmenin sonucunda ortaya çıkan çokkültürlü toplumlarda bireylerin ait oldukları kültürlere özgü davranışlar sergilemesi ve başka kültürlere ait sergilenen bazı davranışları farklı anlamlarda yorumlaması toplum içerisinde iletişim problemlerine yol açabilmektedir (İbiş 2018).

1960'dan sonra uluslararası yönetimin önem kazanması ve bu bağlamda kültürel değerlerin ön plana çıkarak yönetsel boyutta önem teşkil etmeye başlamasıyla beraber, kültürel anlamda farklı bireyler arasındaki çeşitliliklerin farkında olma, bu çeşitlilikleri kabullenme ve farklılıklara değer vermenin ön planda olduğu "kültürel zekâ" kavramı ortaya çıkmış ve kültürel farklılıkların yönetilebilmesi için stratejik bir önem kazanmıştır (Yeşil 2009).

"Kültürleri daha iyi algılamak, diğer kültürlerden gelen bireylerle etkileşim noktasında daha fazla bilgi sahibi olmak ya da diğer kültürlerden gelen bireylerle alakalı fikirlerimizin zaman içerisinde değişmesini sağlamak için tecrübeli ve esnek olmak" kültürel zekâ (CQ) olarak adlandırılmaktadır (Thomas ve Inkson 2004).

Kültürel zekâ; yabancı bir kültürden gelen birinin kendisine farklı gelen jest veya hareketleri anlamasına fırsat sağlayan bir tecrübe ve beceridir. Başka bir deyişle kültürel zekâ, bireyin, farklı bir kültürden başka bir bireyin hareket, davranış, mimik, ses tonu ve vurgusunu, o bireyin kendi kültüründen gelen insanlar gibi anlayabilmesi, yorumlayabilmesi ve değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Earley ve Mosakowski 2004).

Diğer bir tanıma göre; kültürel zekâ, soyut kavramları doğru bir şekilde kavrama, içselleştirme ve problemleri çözüme yeteneği olarak ifade edilmektedir. Bununla birlikte kültürel zekânın oluşumunda farklı zekâ türlerinin de etkin rol oynadığı ifade edilmektedir. Kültürel zekâyı meydana getiren başka bir deyişle arka planında yer alan pek çok zekâ tipi olduğunu ifade etmekle birlikte, en önemlilerinin 'sosyal zekâ' ve 'duygusal zekâ' olduklarını ifade etmektedir. Ancak, duyguları

anlama ve yönetme yeteneği olarak ifade edilen duygusal zekâ ve çevremizdeki kişilerin eylemlerini anlama ve iyi ilişkiler geliştirebilme yeteneği olarak ifade edilen sosyal zekâ (Ang ve Van Dyne 2008) temelde kültürel zekâ ile önemli bir farklılık göstermektedir.

Kültürel zekâ insanlara, kültürlerarası etkin bir etkileşim kurabilmeleri açısından yardımcı olmaktadır. Kültürel zekânın diğer zekâ tiplerinden ayrılan noktalarına vurgu yapan bu tanımlamalar temelde, kültürel değişkenleri anlayabilme yeteneği şeklinde özetlenebilir. Bununla birlikte sosyal ve duygusal zekânın da kültürleri anlama ve etkileşim yaratmada yardımcı rollerde olduklarını unutmamak gerekmektedir.

1.5.1. Kültürel Zekâ Boyutları

Earley ve Ang (2003) çalışmasında kültürel zekâ boyutlarını; bilişsel, üstbilişsel, motivasyonel ve davranışsal kültürel zekâ şeklinde dört ana başlık altında incelemektedirler:

Üstbilişsel (Metabilişsel) Kültürel Zekâ

Farklı yazarlar tarafından üstbilişsel kültürel zekânın çeşitli yönlerine değinilen tanımlamalar yapılmıştır. Bu tanımlamalar aşağıdaki gibidir. Üstbilişsel kültürel zekâ:

- Bireylerin farklı kültürler hakkında sahip olduğu benzerlikler ve farklılıklar üzerindeki bireysel genel farkındalığı (Earley ve Ang 2003),
- Kültürel bilgiyi elde etme, anlama ve kullanmada bireyde gerçekleşen zihinsel süreçleri, farklı kültürler hakkında sahip olunan bireysel düşünce süreci üzerindeki kontrol ve bilgileri (Yeşil 2009),
- Farklı bir kültüre uyum sağlama konusundaki ilerlemelerini değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerilerini kullanmayı (Gürel ve Tat 2010),
- Farklı ülke ya da insan gruplarının kültürel değer ve normlarını anlamak için bireyin zihinsel modellerini planlaması, takip etmesi, değerlendirmesi ve değiştirmesi (Yeşil 2009) gibi yetenekleri içermektedir.

Üst bilişsel zekâsı yüksek kişiler düşünce süreçleri üzerinde bilgi ve kontrol yeteneğine sahip olduklarından farklı kültürlerle iletişime geçtiklerinde o kültürün gereklerine uygun olarak nasıl davranmaları gerektiğini bilirler (Yeşil 2009). Üst bilişsel kültürel zekâ unsuru ile kişiler diğerleriyle kolaylıkla etkileşim haline girebilmekte ve empati yapabilmektedir (İbis 2018). Ayrıca üst bilişsel kültürel zekâ bireyin hem kendisinin hem de diğer kişilerin düşüncelerini değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır (Livermore 2011).

Bilişsel Kültürel Zekâ

Bu zekâ boyutu kişilerin farklı kültürle ilgili ve o kültüre ait olan normlar, değerler, tutumlar, davranışlar ile yine aynı kültürdeki sosyo-ekonomik durumu, hukuk sistemini ve yaşayış biçimi gibi konularla alakalı bireyin örgün eğitim veya şahsi deneyimleri vasıtasıyla edindiği bilgiyi yansıtır (İşçi ve ark 2013). Bilişsel kültürel zekâ (Aksoy 2013):

- Bireyin kültür konusunda belirli bir algısının olmasını,
- Kendisini kültürel bir varlık olarak görmesini,
- Pek çok davranışının öz kültürü tarafından belirlendiğini bilmesini,

Bilişsel zekâsı yüksek olan kişiler farklı bir kültürle karşılaştıklarında o kültür ve kendi kültürü arasındaki benzerlik ve farklılıkları bilmekle kalmayıp aynı zamanda o farklı kültüre ait olma bilinciyle hareket ederler ve dolayısıyla o kültüre daha kolay uyum sağlayabilme yeteneğine sahiptirler. Bilişsel kültürel zekâ, farklı kültürleri daha iyi anlama ve çokkültürlü ortamlarda farklı kültürlerle olabilecek etkileşimler için bir sınır ve içerik belirlemede büyük önem taşımaktadır. Farklı kültürlerle olan esnekliği ve geniş bakış açısını bilişsel kültürel zekâ bireylere kazandırmakta ve farklı kültürlerle özgü davranışları anlamlandırmaya yardımcı olmaktadır (Aksoy 2015).

Motivasyonel Kültürel Zekâ

Motivasyonel kültürel zekâ, kişilerin değişik kültürel geçmişlere sahip olan bireylerle iletişime geçebilmek için belirtmiş olduğu yönelimi bir başka deyişle sarf etmiş olduğu enerjisini ve dikkatini bu yöne doğru çekebilme potansiyelini ifade

etmektedir (Earley ve Ang 2003). Motivasyonel kültürel zekâ boyutu tam anlamıyla ilgi, güven ve kültürlerarası ortama uyum sağlamaya dayanmaktadır (Kiznyte ve ark 2015). Bireyde var olan öz yeterlilik ve içsel motivasyonun kültürel zekânın bu boyutunda iletişim kurmada önemli olduğu belirtilmektedir.

Bu zekâ boyutu ayrıca, insanların kültürlerarası etkileşimleri ne kadar değerli gördüğünü ve bu etkileşimlerde göstereceği faaliyet noktasında kendilerine ne derece güvendiğini yansıtmaktadır (Yeşil 2010).

Motivasyonel kültürel zekâsı yüksek seviyede olan bireyler, içlerinde farklılıklara karşı besledikleri ilgi sebebiyle, enerji ve dikkatleriyle birlikte kültürlerarası olaylara iyi adapte olabilmekte ve sonuç olarak başarı göstermektedirler (Earley ve Ang 2003). Farklı kültürlerden bireylerin bir arada olduğu çevrelerde kültürel farklılıkların varlığı kaçınılmazdır ve motivasyonel kültürel zekânın aktarılması ve yansıtılmasında bu çok kültürlü çevrelerdeki mevcut öğrenme ve çalışma enerjisi son derecede önemlidir. (Van Dyne 2009).

Davranışsal Kültürel Zekâ

Değişik kültürler ile karşılaşıldığında bireylerin ortaya koyabildiği sözel ve sözel olmayan uyumluluğa yönelik kabiliyetleri davranışsal kültürel zekâ şeklinde belirtilmektedir (Earley ve Ang 2003).

Davranışsal anlamda yüksek kültürel zekâ seviyesine sahip olan bir birey sözlü olan ya da olmayan davranış becerileri açısından olaylara ve çevreye elverişli davranışlar (yüz mimikleri, doğru kelimeler, ses tonu vb.) sergileyebilecektir. Kişilerin değişik kültürel çevrelere elverişli olabilmesi için büyük manada davranış birikimlerinin olması gerekmektedir (Yeşil 2009).

Bu kültürel zekâ boyutu, bilişsel ve motivasyonel zekâ boyutlarının bir çıktısıdır. Bunun sebebi ise kültürel zekânın davranış boyutunun bilişsel ve motivasyonel unsurlara bağlı olmasıdır. Yeni davranışların geliştirilmesi, o davranışın yeni ve farklı olduğunu bilmeyi gerektirir. Bireyin farklı bir kültürel bağlam içinde belirli bir davranış biçimini bilmesine ve göstermek istemesine rağmen bunu gerçekleştirmekte zorlandığı durumlarla karşılaşmak mümkündür.

Buna verilebilecek en belirgin örnek, kendi kültüründen tamamen farklı bir kültürün yemeklerini yemede yaşanan zorluklardır.

Yüksek kültürel zekâ yeni davranışları kazanma ve göstermeye sadece istekli olmayı değil aynı zamanda yetenekli olmayı da sağlamaktadır (Aksoy 2013).

1.5.2. Kültürel Zekânın Faydaları

Kültürel zekâ, örgütsel ve sosyal kültürler (cinsiyet, yaş, iş, sosyal statü, etnik köken vb.) içerisinde farklı kültürel kimliklere sahip insanlar arasındaki etkileşimi olumlu anlamda artıran ve bu insanların birbirlerini daha iyi anlamalarına neden olan bir olguyu ifade etmektedir. Kültürel zekânın yazında belirtilen pek çok bireysel ve örgütsel faydası bulunmaktadır. Bu faydalar şu şekilde özetlenebilir;

- Farklı kültürel durumlarda kültürel etkileşimin etkinliğini artırır,
- Farklı kültürlerden kişiler ile ilişkiler kurmada yardımcı olur,
- Kültürler arası çatışmaların ortadan kaldırılmasında etkilidir,
- Takım çalışmasında etkinliği artırır,
- Liderlik vasıflarını güçlendirir,
- Karar alma süreçlerinde yardımcı olur,
- Karşı kültürü anlayabilme (empati) ve duyarlılık, hoşgörü geliştirmede fayda sağlar,
- Daha etkin ve hızlı çözümler üretmede yardımcı olur,
- Tek tipçiliği ve tek tipçi bakış açısını ortadan kaldırmada yardımcı olur,
- İş performansını yükselterek motivasyonu ve verimliliği artırır,
- İşletmeler açısından yurt dışında görevlendirilecek yöneticilerin başarılı olmasında önemli rol oynar.

Kültürel zekânın yukarıda belirtilen faydaları, bireysel ve örgütsel boyutta daha fazla detaylandırılabilir. Ancak kültürel zekânın faydalarına genel anlamda

bakıldığında asıl olanın, farklı kültürlerden insanların birbirlerini anlayabilme, ortak bir zeminde yol alabilme ve etkili ilişkiler inşa edebilmeleri olduğu söylenebilir.

Bu bağlamda, çok kültürlü yapıya sahip örgütlerin kültürel zekânın faydaları konusunda bilgi sahibi olmaları önemlidir. Öyle ki, uluslararası işletmelerin örgütsel yapılarına bakıldığında çok kültürlülüğün ve buna bağlı olarak kültürel zenginliğin iş faaliyetlerinde stratejik bir öneme sahip olduğu açıkça görülmektedir.

Sonuç olarak, söz konusu kültürel çeşitliliği işletmenin amaçlarına uygun bir şekilde yönetebilmek ve bundan yarar sağlayabilmek, işletmelerin kültürel zekâ yetenekleri ile doğru orantılıdır. Bir başka deyişle, kültürel zekâ seviyesi yüksek olan işletmeler küresel pazarlarda daha etkin olabilmektedirler. Bu durumun en önemli nedeni ise, hem tüketici boyutunda hem de çalışanlar boyutunda kültürel farklılıkların yüksek kültürel zekâyâ sahip yöneticiler ile etkili bir şekilde yönetilmesidir (Aksoy 2013).

1.5.3. Kültürel Zekânın Elde Edilmesi ve Geliştirilmesi

Triandis (2006), kültürel zekânın elde edilmesi için sahip olunması gereken nitelikler olduğunu vurgulamaktadır. Bu niteliklerin başında ise doğru kararlar verebilmek adına, yeterli bilgiye sahip oluncaya kadar başkaları hakkındaki düşüncelerin askıya alınması gelmektedir. Kültürel zekâ konusunda önemli noktalardan birisi de farklı kültürden olan insanların algı ve davranışları da farklılık göstereceğinden kültürleri birbirinden ayıran temel noktaların farkında olunmasıdır.

Thomas (2006) kültürel zekânın gelişimini, bilgi, farkındalık ve davranış olarak birbirini takip eden sürekli bir gelişim şeklinde vurgulamaktadır.

Early ve Mosakowski ise kültürel zekâyı geliştirmeyi birkaç aşaması olan bir yöntem şeklinde araştırmıştır. Bu araştırmanın ilk evresinde bireyin kültürel zekâ açısından ne tür konularda geliştirilebilir olduğunu saptamak amacıyla güçlü ve güçsüz tarafları analiz edilmektedir. Araştırmanın ikinci evresinde bireyin güçsüz taraflarını güçlendirebilmek için bir eğitim yöntemi seçilmektedir. Örnek olarak, duygusal kültürel zekâsı güçsüz olan bireyler gazete almak ya da iş görüşmesine gelen bir kişiyi selamlamak gibi egzersizler gerçekleştirebilirler. Üçüncü evrede, bireye veya topluluğa özel olarak saptanan eğitim yöntemine geçilmektedir.

Dördüncü evrede, kişinin güçsüz durumda olan değerlerini güçlendirmek adına farklı kaynaklar bir arada toplanıp, kişiye yardımcı olmalıdır (Akkanat 1999).

Örneğin bulunduğu işyeri bu konuyla ilgili hassasiyetini ve arzusunu kabullenmeli ve yardım etmelidir. Bu anlamda birey, gerçekleştirdiği işleri ve zamanı faydalı bir şekilde değerlendirmelidir. Beşinci evrede, birey yaşamak veya çalışmak zorunda kaldığı kültürel ortama dahil olur. Bu evrede, öğrenilen şeyler hayata geçirilmeye başlanacaktır. Birey, ilk olarak kültürel zekâ açısından güçlü olduğu konuları ön plana çıkarırken güçlü olmadığı konular arkasından gelecektir. Altıncı evrede kişinin kazandığı yeni yetenekleri uygulama evresidir. Tüm evreler tamamlandıktan sonra ortaya çıkan sonuçlardan hareket edilerek bireyin ek olarak eğitime ihtiyaç duyup duymadığı kararlaştırılmaktadır (Yeşil 2010).

1.5.4. Türkiye’de Kültürel Zekâ ile İlgili Gerçekleştirilen Lisansüstü Çalışmalar

Her geçen yıl üzerinde yapılan çalışmaların çoğaldığı kültürel zekâ konusunun temellerini, yapmış oldukları çalışmalar ile özellikle Ang ve Van Dyne (2008), Earley ve Ang (2003) oluşturmuştur. Ülkemizde yapılmış olan birden çok çalışma olmasına rağmen kültürel zekâ hala yeni ve çok daha fazla çalışmaya açık bir konudur. Ülkemizde literatürde bulunan kültürel zekâ ile ilgili gerçekleştirilmiş lisansüstü çalışmaların başlıkları şu şekildedir;

Kültürel Zekâ ve Çokkültürlü Ortamlardaki Rolü (Aksoy 2013).

Kültürel Farklılıkların Yönetiminde Kültürel Zekânın Rolüne İlişkin Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma (Ersoy 2014).

Kültürel Farklılıkların Yönetimi Sürecinde Kültürel Zekânın Etkinliği: A Grubu Seyahat Acentaları Yöneticileri Üzerine Bir Alan Araştırması (Dilek 2014).

Kültürel Zekâ ve Tükenmişlik İlişkisi: Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma (Demir 2015).

Yabancı Dilde Kültürel Zekâyâ Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi (Kahraman 2016).

Erasmus Programının Kültürel Zekâ Üzerinde Etkisinde Demografik Özelliklerin Rolü (Köse 2016).

Kişilik ve Kültürel Zekâ Arasındaki İlişki: Hava Yolu Çalışanları Üzerine Bir Çalışma (Kebabcı 2016).

KOBİ'lerde Kültürel Zekânın Kurumsal Girişimcilik Üzerindeki Etkisi (Karataş 2017).

Yabancı Yöneticilerde Kültürel Zekâ ile Yabancı Yönetici Etkinliği İlişkisi Üzerine Bir Araştırma (Kanaslan 2017).

Turist Rehberlerinin Kültürel Zekâ Düzeyi ve Özyeterlilik İnançlarının Hizmet Sunumuna Etkisi (Ulusoy 2017).

Yabancı Öğrencilerin Kültürel Uyumunda Kültürel Zekânın Etkisi (Konate 2017).

Kültürel Zekâ ve Girişimcilik Yönelimi Arasındaki İlişki: Laleli Pazarındaki Mikro Ölçekli İşletmeler Üzerine Bir Araştırma (Koyuncu 2017).

KOBİ Yöneticilerinin Kültürel Zekâlarının İşletmenin Uluslararasılaşma Derecesine Etkisinde Uluslararasılaşma Tutumunun Aracılık Rolü (Uysal 2017).

Sosyal Zekâ, Kültürel Zekâ, Kaygı ve Tutum Seviyeleri ile İngilizce İletişim Kurma Gönüllüğü Arasındaki İlişki (Özaslan 2017).

Öğretmenlerin Çokkültürlü Yeterlilik Algılarının Küresel Vatandaşlık Algıları Üzerine Etkisi ve Kültürel Zekânın Bu İlişki Üzerindeki Aracı Etkisinin Belirlenmesi (Yüksel 2018).

Kültürel Zekânın Çalışanların Örgütsel Çatışmaları Çözme Yöntemlerine Etkisi (Kenar 2018).

Sosyal Sermaye ve Pozitif Psikolojik Sermayenin Kültürel Zekâyla İlişkisine Yönelik Sağlık Sektöründe Uluslararası Bir Çalışma (Urgan 2018).

Yöneticinin Kültürel Zekâsının Çalışanların Duygusal Bağlılığıyla İlişkisi ve İlişki Uzaklığının Düzenleyici Rolü: Bir Araştırma (Tunalılar 2018).

Erasmus Öğrenim Hareketliliği Programına Katılım ve Kültürel Zekâ (Gökten 2017).

Kültürel zekâ ile alakalı bu tez çalışmalarının sekiz tanesi işletme alanında, altı tanesi eğitim ve öğretim alanında, dört tanesi turizm alanında ve bir tanesi iletişim bilgileri alanındadır.

1.6. Erasmus Plus Programı

1.6.1. Erasmus Plus Programı Hakkında Genel Bilgi

1465 yılında Hollanda'nın Rotterdam isimli şehrinde doğan Desiderius Erasmus, belirli bir seviyeye kadar devam ettiği eğitim hayatından sonra bir Hristiyan tarikatına katılmaya karar verir ve bir süre sonra rahip olur. Erasmus bu tarikatta bulunduğu süre içerisinde diğer rahiplerin aksine bilim üzerinde araştırmalar yapmaya başlar ve bir süre sonra tarikattan ayrılır. Rahiplik hayatının sona ermesinden sonra Paris Üniversitesi'nde eğitim hayatını devam ettiren Desiderius, 1499 senesinde İngiltere'ye gider ve devrin bilim insanlarıyla tanışır. Bir süre sonra Rönesans ile varlığı başlayan hümanizm düşüncesinin en önemli savunucularından birisi haline gelen Desiderius bu düşüncenin öncü isimlerinden birisi olarak kabul edilir. Kendisi Avrupa'nın ortak bir bilim ve sanat düşüncesi himayesinde bir araya gelmesini, Avrupa'da soy, millet ve sınıf ayrımının ortadan kalkmasının bir numaralı çözümü olduğunu ve saydığımız bu farklılıkların yok olması ile birlikte Avrupa'da her türlü şiddet ve savaş da ortadan kalkacağını savunur. Desiderius'un, Rönesans'a özgün bir şekil veren düşünürlerden birisi olmasıyla beraber aynı değerlere sahip bir platformda buluşmuş bir Avrupa düşüncesi, bir nevi AB'nin ana temellerini atmasından dolayı, Erasmus Programı, ismini, bilgi ve tecrübe kazanmak amacıyla Avrupa'nın farklı ülkelerinde yaşayan ve çalışan Hollandalı filozof Desiderius Erasmus'tan almıştır (Çalışkan 2017).

Erasmus Plus Programı, 2014 ile 2020 yılları arasında, AB tarafından gerçekleştirilecek olan eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki programın resmi adıdır. Eğitim, öğretim, gençlik ve spor konuları üzerinde yapılacak olan çalışmalar, gelecek on yıl içerisinde Avrupa'nın yüz yüze kalacağı temel problemler olan sosyal ve ekonomik farklılaşmanın üstesinden gelmesini desteklemek amacıyla planlanmaktadır. Ayrıca bu planlar genel çerçevede AB politika

ajandasının büyüme, istihdam, eşitlik ve sosyal içerme gibi hedeflerinin uygulanmasına da yardımcı olmak amacıyla kayda değer bir katkı sağlayabilir (Türkiye Ulusal Ajansı 2017).

2014-2020 yılları süresince uygulanacak olan Erasmus Plus Programı ile bireylere, kaç yaşında olduklarına ya da bugüne dek aldıkları eğitime bakılmadan kültürlerarası yeni yetenekler edindirilmesi, bu bireylerin öz gelişimlerinin kuvvetlendirilmesi ve iş bulabilme fırsatlarının çoğaltılması hedeflenmektedir (Ünal 2016).

Avrupa'da bulunan ülkelerin hükümetlerinin en kısa sürede çözüme kavuşturulması gereken görevleri, herkesten evvel gençleri ilgilendiren, işsizlik oranlarıyla mücadele haline gelmiştir. Çok sayıda genç, eğitim ve öğretim hayatlarını tamamlamaksızın erkenden terk etmektedir. Bu durum da gençlerin iş bulamamaları ve sosyal anlamda marjinalleşmeleri konularında fazlaca risk yaratmaktadır ve bu risk, nitelikli olmayan fazlaca yetişkin bireyler için de tehdit oluşturmaktadır. Özellikle genç bireylerin iş bulabilmek için farklı ülkelere yerleşmeleri ve yerleştikleri ülkelerin toplumlarına adapte olabilmeleri de zaman isteyen bir süreçtir. Toplumların işleyişleri teknolojiler etkenine bağlı olarak farklılaşmaktadır ve bu durum teknolojilerin bireyler için en işlevsel şekilde kullanılması gerçeğini ortaya koymaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı 2017).

AB tarafından sürdürülebilir ve işlevsel bir hale sokulmak istenen gençlik politikalarının temel amacı, Avrupa'da yaşayan genç nüfusun her açıdan kalifiyeli bir hale getirilmesi ve durumunun iyileştirilmesidir. Bu sebeple, AB'nin gençlik alanındaki politika ve faaliyetlerinin başta birliğe üye olan ülkeler olmak üzere genel anlamda yaygınlaştırılarak desteklenmesi hedeflenmektedir (Akman ve ark 2011).

AB'nin, Avrupa'da yaşayan insanların demokratik yaşamda etkin rol almalarına izin veren daha uyumlu ve dahil edici toplumların varlığına ihtiyacı vardır. Avrupa'ya ait ortak değerlerin benimsenmesi konusunda bireylerin teşvik edilmesi, sosyal bütünleşmenin kuvvetlendirilmesi, kültürlerarası iletişim ve birbirini anlama seviyesinin yükseltilmesi, kendini bir topluma ait hissetme duygusunun artırılması, bireylerin şiddet barındıran radikal taraflara bölünmesinin ortadan kaldırılması konularında hedefe ulaşmakta yardımcı olacak en önemli kavramlar,

eğitim ve gençliğin bu konuların üstesinden gelinmesi için gerçekleştirilen çalışmalara katılımıdır. Bu zorlukların tamamı, gün geçtikçe daha küresel bir hal alan dünyada dünyada her anlamda rekabetin içine kalabilmek adına uluslararasılaştırma ihtiyaını ele almak için AB ülkelerine ek sorunlar getirmektedir. Bunun yanı sıra toplumun birlikteliğinin pekiştirilmesi ve sürdürülebilir bir hale gelmesi için göçmenler de dahil olmak üzere farklı dezavantajlara sahip insanların aktif yaşama dahil edilmesini teşvik etme çalışmaları adına Erasmus Plus Programı etkili bir araçtır (Türkiye Ulusal Ajansı 2017).

Erasmus Plus Programı; program lkelerinin, Avrupa'nın beşeri ve sosyal olan mevcut yeterliliklerini ve becerilerini aktif olarak kullanmak yönündeki gayretlerini desteklemek şeklinde planlanmıştır. Erasmus Plus, programa dahil olan tüm ülkeler için eğitim, ğretim ve gençlik alanlarında örgün eğitim, yaygın eğitim ve sargın eğitime önem vererek onlara sürdürülebilir bir öğrenme sistematıği dahilinde destek vermektedir. Program bunun yanı sıra özellikle yüksek ğretim ve gençlik alanlarında ortak ülkeler ile işbirliği ve hareketlilik olanaklarını da her geçen gün geliştirmektedir (Türkiye Ulusal Ajansı 2019).

Program, modern ve işlevsel eğitim sistemleri, sürdürülebilir gençlik politikaları, bireylerin, özellikle gençlerin, işgücü piyasasında ekonomik faaliyetleri için ihtiyaç duydukları becerileri geliştirmelerine, gençlerin toplumda aktif bir rol oynamalarına ve kişisel gelişimlerini sürekli geliştirmelerine yardımcı olabilir. Program, açık ve erişilebilir koordinasyon yöntemi ile eğitim ve öğretimde işbirliği için Avrupa'nın stratejik hedeflerine ve Avrupa gençlik politikalarına katkı sağlar.

Program, eğitim, ğretim ve gençliğin çeşitli alanlarda karşılıklı etkileşimi teşvik etmek, proje ortaklıkları ve işbirlikleri gerçekleştirmelerine engel teşkil eden doğal olmayan sınırları yok etmek, yenilikçi fikirler ortaya koymak, iş dünyası ve sivil toplum alanından yeni dehaler bulmak ve modern işbirliği çeşitlerini özendirerek, sürdürülebilir bir şekilde programın ötesine geçmeyi amaçlamaktadır. Uluslararası değişim programlarından kaynaklanan faydaların etkilerini tahmin etmek zordur. Her organizasyon ve her katılımcı, uluslararasılaşma evresinde kendi yaklaşımını geliştirmektedir.

Yararlanıcılar, program amaçları doğrultusunda farklı ülkelere erişim ve onlarla kaliteli işbirliği geliştirebilmelerinin yanı sıra farklı katma değerlere sahip kazanımlar da edinmektedirler (Serbest 2005).

Ülkemizin, merkezinde AB'nin olduğu eğitim programlarında direkt olarak yer alması, 1999 yılında Helsinki Zirvesi'nde, AB'ye üye ülke olabilmek için aday olarak kabul edildikten sonra gerçekleşti. Bununla birlikte, AB tarafından yürütülmek üzere Erasmus Programı'nın yaratıldığı eğitim yaklaşımının da kendince uzun bir tarihsel süreci var. Erasmus Programı'nı, AB'nin bir politika ortaya koyma ve sürdürülebilirliğini, tarihi akışa yerleştirmek önemlidir çünkü bu yaklaşım Avrupa'daki hareketlilik kavramıyla alakalı olarak ortaya resmi bir çalışmanın portresini koyar (Çalışkan 2017).

1.6.2 Erasmus Plus Programı'nın Yapısı

Erasmus Plus Programı, hedeflerine ulaşmak için aşağıdaki program türlerini uygulamaktadır:

Ana Eylem 1 – Bireylerin Öğrenme ve Hareketliliği

Erasmus Plus Programı; AB sınırlarına dahil olup olmaması önemsenmeksizin 5 milyondan fazla kişi için öğrenme fırsatları sağlamaktadır. Bu fırsatlar genel çerçevede, öğrenme hareketliliğine yönelik çalışmalar, eğitim, öğretim, profesyonel gelişim, staj, gençliğe yönelik faaliyetler ve gönüllü etkinlikler şeklinde olabilir. Yükseköğretim alanında ise; programdan faydalanabilecek ülkelerinde bulunan bireyler, Avrupa'da ya da dünyada farklı bir yerdeki yükseköğretim kurumlarında eğitim alma ve ders verme fırsatlarına sahiptirler. Tüm bu fırsatlar kullanılarak Erasmus Plus Programı ile Avrupa'da yükseköğretime olan katılımın oranının yükseltilmesi ve bununla birlikte Avrupa'da yer almayan ülkelerdeki yükseköğretimin geliştirilmesi adına verimli bir ortam yaratılmaktadır.

Ana Eylem 2 – Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi İçin İşbirliği

Bu program türü; aşağıdaki yapıların eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında eğitim kurumları, gençlik yapılanmaları, iş dünyası, yerel/ bölgesel otoriteler ve sivil toplum kuruluşları arasında eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında kurumsal işbirlikleri ve ortaklıklar yaratılmasına fırsat vermektedir. Bu ortaklıklar aracılığıyla

yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, yaratıcılık, girişimcilik ve istihdam edilebilirliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Ortaklıklar yaratılarak işbirliği şeklinde gerçekleştirilecek projeler, merkezi ve ülke merkezli faaliyetler olarak bölümlendirilebilir. Ülke merkezli faaliyetler, başvuru sahibinin ülkesindeki ulusal ajans tarafından yönetilen projelerdir. Merkezi faaliyetler ise başvuruların Brüksel’de bulunan Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansı’na yapıldığı projelerdir.

Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği programı altında, Stratejik Ortaklıklar, Sektörel Beceri Ortaklıkları ve Bilgi Ortaklıkları olmak üzere üç temel çalışma alanı bulunmaktadır.

Ana Eylem 3 – Politika Reformlarına Destek

Politika Reformuna Destek; bilimsel bir temel üzerine tasarlanmış politika yapımının teşvik edilmesi ve bu alanda iyi uygulamaların paylaşılması amacıyla Erasmus Plus Programı’nın ana faaliyetlerinden birisi olarak belirlenmiştir. Politika Reformuna Destek başlığı altında bir taraftan AB üyesi olan ülkelerdeki politika reformunun desteklenmesi, diğer taraftan AB üyesi olmayan ülkelerle bu alanda işbirliği ve iyi uygulamaların paylaşılması mümkün olabilecektir.

Özel Eylem 1 – Spor Destekleri

Spor Desteklerinin genel hedefi; Programda yer alan Avrupa’daki diğer konular gibi spor boyutunun da sistemli bir şekilde geliştirilmesine katkıda bulunmaktır. Erasmus Plus Programı’nın alt boyutları olarak, spor ile ilgili alanlardaki işbirliği ortaklıkları, kâr amacı gütmeyen spor etkinlikleri ve küçük işbirliği ortaklıkları desteklenecektir.

Özel Eylem 2 – Jean Monnet Programı

Jean Monnet Programı, Avrupa bütünleşmesi alanında yükseköğretim kurumları seviyesinde gerçekleşen Avrupa bütünleşmesi alanında çalışmalar desteklemeyi hedeflemektedir (Türkiye Ulusal Ajansı 2019).

1.6.3. Erasmus Plus Programı'nı Kimler Uygular?

Avrupa Komisyonu

Avrupa Komisyonu, Erasmus Plus Programı'nın yürütülmesinden sorumlu en üst yapı durumundadır. Komisyon, programın mali yapılanmasını yönetir ve sürekli olarak programın amaçlarını, önceliklerini ve kriterlerini belirler. Programın Avrupa boyutunda uygulanmasına, takip edilmesine ve değerlendirme çalışmalarına rehberlik yapıp, gerçekleştirilen faaliyetleri denetler. Avrupa Komisyonu, Erasmus Plus Programı uygulamasını kendi ülkelerinde ulusal düzeyde gerçekleştirmekle sorumlu olan kurumların denetlenmesi ve yönetilmesiyle alakalı genel sorumluluğa sahiptir.

AB düzeyinde, Avrupa Komisyonu'nun Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı Erasmus Plus Programı'nın merkezi faaliyetlerinin uygulamasından sorumlu durumdadır. Yürütme Ajansı, Erasmus Plus Programı'nın tanıtımından ve görünürlüğünün sağlanmasından, hibe taleplerinin değerlendirilmesine, projelerin yerinde kontrol edilmesine ve sonuçların yaygınlaştırılmasına kadar bir projenin tüm evrelerini içine alan döngünün tamamının yönetilmesiyle yükümlüdür. Yürütme ajansı ayrıca Erasmus Plus Program rehberinde yer almayan diğer bir takım program türlerine yönelik teklif çağrılarını yapıp, proje ve program yürütmekle sorumludur.

Ulusal Ajanslar

Erasmus Plus Programı'nın gerçekleştirilmesi, Avrupa Komisyonu'nun bütçe ile ilgili uygulamaların ve diğer sorumlulukların bir kısmını Ulusal Ajanslar ile paylaşması temeline dayanan Dolaylı Yönetim kapsamında yerine getirilmektedir. Bu görev devri, programı mümkün olduğunca erişilebilir hale getirmek ve program ile ulusal eğitim, öğretim ve gençlik sistemlerinin karşılıklı olarak uyum içerisinde olmasını sağlamak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bu sayede programların tamamından yararlanmaya yetkili olan tüm program ülkeleri, bir ya da daha fazla Ulusal Ajans ile Erasmus Plus Programı'nı kendi ülkelerinde yürütmektedir. Ulusal Ajanslar, ulusal düzeyde Erasmus Plus Programı'nın tanıtımından, uygulanmasından, ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde Avrupa Komisyonu ile programından faydalanmak isteyen kurum ve kuruluşlar arasında iletişimin sağlanmasından sorumludur.

Ulusal ajansların genel anlamda görevleri Şu Şekildedir;

- a) Erasmus Plus Programı hakkında bilgilendirme faaliyetleri yürütmek.
- b) Ulusal düzeyde görev yaptıkları Őlke bazlı olarak hibe desteği verilecek proje başvuruları için adil ve Őeffaf bir Őeçim süreci üstlenmek.
- c) Kendi Őlkelerinde Erasmus Plus Programı'nın uygulanmasını izleme ve değerlendirme faaliyetleri yürütmek.
- d) Proje başvuru sahiplerine, katılımcı kuruluşlara proje döngüsü içinde destek vermek.
- e) Tüm Ulusal Ajanslar ağı ve Avrupa Komisyonu ile aktif bir Şekilde ortaklık içinde olmak ve işbirliği yapmak.
- f) Erasmus Plus Programı'nın görünürlük süreçlerini yönetmek.
- g) Program sonuçlarının yerel, bölgesel ve ulusal seviyede yaygınlaştırılması ve bu sonuçların kullanılmasını teşvik etmek (Türkiye Ulusal Ajansı 2014).

1.6.4. Erasmus Plus Programı'nın Önemli Özellikleri

Uluslararası Boyut

Başta yükseköğretim ve gençlik alanları olmak üzere Erasmus Plus Programı'nın oldukça etkili bir uluslararası boyutu vardır.

Erasmus Plus gençlik alanında aşağıdaki temel faaliyetlere destek vermektedir:

- a) Gençlik ve gençlik çalışanlarına yönelik olarak, AB'ye komşu olan ortak Őlkeler ile gençlik değişimleri, Avrupa Gönüllü Hizmeti ve gençlik çalışanlarının hareketliliği.
- b) Gençlik çalışması, gençlik politikaları ve gençlik sistemlerinin niteliksel gelişiminin yanı sıra ortak Őlkelerdeki yaygın eğitimin tanınması üzerinde

pozitif etkiye sahip işbirliği ve hareketlilik faaliyetlerini destekleyen gençlik alanındaki kapasite geliştirme projeleri.

- c) AB'ye komşu ortak ülkelerdeki gençlerin ve gençlik kuruluşlarının, gençler ve karar alıcılar arasındaki diyalogunu destekleyen uluslararası toplantılara, konferanslara ve etkinliklere katılımı aracılığıyla gençliğe yönelik yapılandırılmış diyalog (Türkiye Ulusal Ajansı 2017).

Çok Dillilik

Çok dillilik, projelerin vazgeçilmez unsurlarından birisidir ve AB'nin farklılıkları bir çatı altında toplama arzusunun en önemli sembollerinden bir tanesidir. Farklı dilleri biliyor olmak, özellikle gençlerin uluslararası ortamlarda kültürlerarası etkileşime dahil olabilmeleri ve birbirinden farklı sektörlerde iş fırsatları bulabilmeleri için çok önemli bir beceri çeşitidir. AB, her bireyin erken yaşlardan itibaren en azından iki tane yabancı dili öğrenmesine fırsat yaratmayı hedeflemektedir (Türkiye Ulusal Ajansı 2017).

Eşitlik ve İçerme

Erasmus Plus Programı, kendi yaş gruplarındaki bireyle karşılaştırıldığında daha kısıtlı imkanlara sahip ve dezavantajlı durumda olan katılımcılar için programa erişilebilirliklerini daha kolay bir hale getirerek programda fırsat eşitliğini, herkesi dahil etmeyi ve sosyal içerme konularını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bu kişilerin yurtdışında gerçekleşen faaliyetlere katılımlarını sınırlayan ya da engelleyen sebepler şu şekildedir:

- a) Engellilik durumu (özel ihtiyaçlara sahip bireyler): Zihinsel (düşünme, kavrama, öğrenme), fiziksel, duyuşsal veya diğer engelleri bulunan insanlar.
- b) Eğitşel güçlükler: Öğrenme zorluğu bulunan gençler, okuldan erken yaşta ayrılanlar, fazla becerileri olmayan yetişkinler, düşük okul performansına sahip olan gençler.

- c) Ekonomik engeller: Maddi geliri ve yaşam standardı düşük olan, sosyal yardım sistemine bağımlı veya evsiz bireyler, uzun süreli işsiz veya yoksul durumda olan gençler, borçlu veya maddi sıkıntıları olan bireyler.
- d) Kültürel farklılıklar: Göçmenler veya sığınmacılar veya göçmen veya sığınmacı ailelerden gelen kişiler, milli veya etnik bir azınlığa mensup kişiler, dil adaptasyonu veya kültürel uyum sorunları olan kişiler.
- e) Sağlık problemleri: Süreğen sağlık problemleri, şiddetli hastalığı ya da ileri düzeyde psikiyatrik sorunları olan kişiler.
- f) Sosyal engeller: Cinsiyeti, etnik kökeni, dini, cinsel yönelimi, engellilik durumları vb. nedenlerden dolayı ayrımcılığa maruz kalan kişiler, sınırlı sosyal becerileri, anti-sosyal veya riskli davranışları olan kişiler, güvensiz ortamdaki insanlar, (eski) suçlular, (eski) madde ve alkol bağımlıları, genç ve/veya bekâr ebeveynler, yetimler.
- g) Coğrafi engeller: Şehirsiz problemler olan bölgelerde, merkezi yerleşimlere uzak veya kırsal yerlerde, daha az hizmet (sınırlı toplu taşıma, zayıf altyapı) verilen kesimlerde, küçük adalarda veya kenar bölgelerde yaşayan kişiler (Türkiye Ulusal Ajansı 2017).

Katılımcıların Korunması ve Güvenliği

Erasmus Plus Programı'nın en önemli ilkelerinden birisi de projelerde yer alan katılımcıların korunmaları ve güvenlikleridir. Programdan faydalanan tüm katılımcıların bütün hakları daima göz önünde bulundurulmalı ve korunmalıdır (Türkiye Ulusal Ajansı 2017).

1.7. Erasmus Plus Gençlik Programı

Erasmus Plus Programı çerçevesinde gerçekleştirilen birden fazla program mevcuttur lakin bu tez özellikle Ana Eylem 1 – Bireylerin Öğrenme Hareketliliği adı altındaki Gençlik Programı ve Özel Eylem – 1 adı altındaki Spor Programları üzerinde çalışmalar yürütmek amacıyla ile dizayn edilmiş olup; Erasmus Plus Programı'nın gençlik ve spor alanındaki destekleri üzerine yoğunlaşmaktadır.

Bundan dolayı sadece Erasmus Plus gençlik değişimi projeleri ve Erasmus Plus spor projeleri hakkında bilgi verilmektedir.

Gençlik alanında desteklenen faaliyetlerde sunulan fırsatlarla, Erasmus Plus Programı tarafından, gençlere yaygın ve sargın öğrenme yoluyla bilgi, yetenek ve davranış kazandırmak ve birey olarak gelişimlerine katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Erasmus Plus gençlik programının genel amaçları ise şu şekildedir;

- 1) Özellikler gençlerin, gençlik çalışanlarının, gençlik liderlerinin ve bu alanda çalışma yapan kuruluşların çalışanları arasında öğrenme hareketlilikleri anlamında daha fazla olanak ortaya çıkarmak.
- 2) Gençlik ile iş sektörleri arasındaki bağlantıları iyileştirmek yoluyla, kısıtlı imkana sahip gençler özelinde tüm gençlerin temel bilgi, beceri ve davranışlarında yeterlilik seviyelerinin yükseltmek.
- 3) Gençlerin Avrupa'da demokratik yaşam ve işgücü pazarına aktif katılımını sağlamak.
- 4) Aktif vatandaşlığı, kültürlerarası diyalogu, sosyal dâhil etme konularında çalışmalar yapmayı ve dayanışmayı özendirmek. Başta gençlikle ilgili alanlarında aktif kuruluşlar veya diğer eş paydaşlar arasında yükselen ortak çalışma anlayışıyla, gençlik çalışmalarının niteliğini daha yüksek seviyelere ulaştırmayı teşvik etmek.
- 5) Özellikle gençlik alanında çalışmalar yapan kuruluşlar ve diğer paydaşlar arasında yükselen ortaklık ile gençlik çalışmalarının kalitesinin artırmaya özendirmek.
- 6) Başta politika konusunda daha güçlü işbirliği, AB'nin şeffaflığının profesyonelce işletmek, tanınırlık materyalleri ve iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması vasıtasıyla, Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeydeki politika reformlarını gerçekleştirmek.
- 7) Bilgi ve kanıta dayalı gençlik politikası geliştirilmesine destek vermek.

- 8) Yaygın ve sargın eğitim ile öğrenme sürecinin daha tanınır hale gelmesini desteklemek.
- 9) Özellikle Erasmus Plus Programı'na tam üye olan ortak ülkeler ve diğer ortak ülkelerde gerçekleştirilmesi amaçlanan kapasite gelişimini özendirerek, gençlik alanındaki aktivitelerin uluslararası boyutunu ve AB'nin dış eylemlerini gerçekleştirmek üzere gençlere yönelik destek oluşumları olarak gençlik alanında çalışanları ve kuruluşların etkinliğini güçlendirmek (Türkiye Ulusal Ajansı 2014).

1.7.1 Gençlik Değişimi Projeleri

Gençlik değişimi projeleri, uluslararasılaşma stratejilerinin olmazsa olmaz yapıtaşlarından biridir çünkü uluslararası becerilerin tamamının geliştirilmesinde katılımcılara güçlü ve etkili bir yöntem olan doğrudan tecrübe etme şansını sunmaktadırlar.

Bu proje türü, en az iki farklı ülkeden gençlerin bir araya gelerek en fazla 21 gün sürebilen zaman diliminde beraber yaşamalarına olanak sunan projelerdir. Bir gençlik değişimi süresince, grup liderlerinin sürekli olarak destek verdiği katılımcılar, hep birlikte proje faaliyet programını (atölye çalışmaları, alıştırma, paneller, sanatsal faaliyetler, simülasyonlar, dış alan etkinlikleri vb.) yürütürler (Türkiye Ulusal Ajansı 2019).

Gençlik değişimi projeleri gençlerin, bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmelerine imkan sağlayan sosyal konularda ve tematik alanlarda farkındalık kazandırmaları açısından oldukça önemlidir. Gençlik değişimleri, gençlerin proje yönetimi ve ekip çalışması gibi beceriler kazanmasına yardımcı olur. Okul ortamı dışındaki bu fırsatlar, gençlerin farklı kültürlerden akranları ile bir arada çalışarak birden çok sosyal, kültürel, girişimciliğe ve iletişime yönelik yetenekler kazanmalarını sağlar. Program gençlerin girişimciliğini artırmak, Avrupalılık bilinci oluşturmak, ırkçılık, ayrımcılık ve yabancı düşmanlığıyla mücadele etmenin yanında, kırsal-kentsel kalkınma ve çevre sorunları gibi konularda da bilinç oluşturmayı amaçlamaktadır (Altay 2005).

Projelerdeki öğrenme süreci, yaygın eğitim yöntemleriyle tetiklenir. Gençlik değişimleri imkânı kısıtlı gençler başta olmak üzere birçok gence oldukça kısa bir zaman diliminde uluslararası bir hareketlilik deneyiminde yer alma imkânı sunar. Dolayısıyla bir gençlik değişimi, katılım ve çeşitlilik sorunları hakkında çalışmalar gerçekleştirmek ve bu konuları öğrenmek için de iyi bir platform olabilir. Gençlik değişimleri, AB'ye dahil olan veya olmayan farklı ülkelerden olmak şartıyla iki ya da daha çok katılımcı kuruluş arasındaki uluslararası ortaklık ve işbirliği ile yürütülmektedir (Türkiye Ulusal Ajansı 2017).

Bir gençlik değişimi projesinin teması, küresel doğa problemlerine bir çözüm olarak sürdürülebilirlik konusu üzerinde farkındalık yaratmak, obezite ile mücadele etmek ve bireyleri sağlıklı yaşama teşvik etmek adına spora katılımın artırılması faaliyetleri, çok kültürlü ortamlar yaratarak farklı kültürlerden gençlerin bir arada önyargılarını yıkmaları aracılığıyla şiddet, ırkçılık ve her türlü ayrımcılıklar mücadele şeklinde olabilir farklı alanlarla alakalı olabilir.

Gençlik değişimi projesinde yer alacak olan katılımcılar, proje başlangıç tarihinden çok önce sosyal medya platformları aracılığıyla ön hazırlık aşamasına tabi tutulurlar. Bu katılımcılar için ön hazırlık aşamasında her ülkeden katılımcı gençler sosyal medya aracılığıyla birbirlerini proje öncesine tanıma fırsatı bulur. Yine proje öncesinde katılımcılara gerek gruplar halinde gerekse bireysel olarak hazırlaması ve projede gerçekleştirmesi için proje konusuyla alakalı bir takım araştırmalar verilir. Bu sayede her bir katılımcı daha proje başlamadan evvel proje konusuyla ilgili çalışmalar gerçekleştirmeye başlar.

Uluslararası bir şekilde uygulanan hareketlilik, bireylerin, programların, kurum ve kuruluşların kendi ülkelerinin sınırlarının ötesine geçmeyi içeren bir tarihe sahiptir (Gürüz 2011). Gençlik hareketliliği ve öğrenci hareketliliği, Avrupa entegrasyonunun kilit araçlarıdır ve gençlerin kişisel gelişimine katkıda bulunur. Bu nedenle kültürel çeşitliliğe dair projeler bir dizi AB programı ile güçlü bir şekilde desteklenmektedir ve Erasmus Plus mobil öğrenci sayısı bakımından farklı bölgesel büyüklükte olsa bile en popüler ve başarılı olan programlardan birisi halindedir (Sanchez 2017).

Gençlik değişimi adı altında, akademik araştırma hareketlilikleri, maddi olarak kâr elde etme amaçlı etkinlikler, turizm sayılabilecek organizasyonlar, tatil ve seyahatler için hibe elde edilmesi imkansızdır (Türkiye Ulusal Ajansı 2017). Bir gençlik değişimi projesinin Erasmus Plus hibesine uygun olması için karşılaması gereken resmi kriterler Çizelge 1.1’de gösterilmiştir.

Çizelge 1.1. Gençlik değişimi projesi uygunluk değerlendirme kriterleri

Katılımcı Olmaya Uygun Kuruluşlar	<p>Katılımcı kurum ya da kuruluş aşağıda listelenenlerden birisi olabilir:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Kâr amacı gütmeyen bir kurum/kuruluş, dernek, sivil toplum kuruluşu (STK).2) Avrupa Gençlik STK’sı.3) Sosyal girişim.4) Yerel düzeyde bir kamu kurum/kuruluşu.5) Bir gençlik kuruluşu bünyesinde olsun ya da olmasın gençlik çalışmaları alanında faaliyet gösteren bir gençlik grubu (gayri resmi/bağımsız gençlik grubu).
Kimler Başvurabilir?	<p>Projede yer alan tüm ortaklar adına proje başvurusu yapabilecek program ülkelerinden herhangi birisinde yerleşik olan kuruluşlar ve gençlik çalışmalarında aktif resmi olmayan gençlik grubu.</p>
Katılımcı Kuruluşların Sayısı ve Profili	<p>Bir hareketlilik faaliyeti ulus ötesidir ve farklı ülkelerden en azından iki katılımcı kurum/kuruluş (gönderen ve ev sahibi kurum/kuruluş) içerir. Bir gençlik hareketlilik projesinde sadece bir faaliyet öngörülüyorsa, koordinatör, ayrıca gönderen veya ev sahibi kurum/kuruluş olarak hareket etmek zorundadır. Bir gençlik hareketlilik projesinde birden fazla faaliyet öngörülüyorsa, bu durumda koordinatör, zorunlu olmamakla beraber, gönderen veya ev sahibi kurum/kuruluş olarak hareket edebilir. Her durumda, koordinatör, AB’ye komşu bir ortak ülkeden bir kurum/kuruluş olamaz.</p>
Projenin Süresi	<p>Proje süresi, projede gerçekleştirilecek faaliyetlerin türüne ve projenin genel hedefleri göz önünde bulundurularak, 3 aydan 24 aya kadar olabilir. Aktivite süresi ise en az 5 gün en fazla 21 gün sürebilir.</p>
Faaliyetlerin Yeri veya Yerleri	<p>Planlanan faaliyetler, projede katılımcı olarak yer alan kuruluşların ülkelerinin birisinde veya birden fazlasında gerçekleştirilebilir.</p>

(Avrupa Komisyonu 2019)

1.8. Erasmus Plus Spor Programı

Erasmus Plus spor; Program dahilinde Avrupa spor anlayışının sistemli bir şekilde geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilecek olan projelerdir.

Erasmus Plus spor alanında gerçekleşecek faaliyetlerin amaçları şu şekildedir:

- 1) Uluslararası düzeyde, şike, şiddet, doping, ırkçılık ve ayrımcılığın son bulması adına ile güçlü bir mücadele vermek.
- 2) Sporculara, sportif hayatlarının yanında başka alanlarda da kariyer yapabilme fırsatı vererek üst düzey spor yönetimini teşvik etmek.
- 3) Gönüllülük esasına dayalı faaliyetler ve spor aktivitelerine katılımın fazlalaştırılması. Sosyal içerme, fırsat eşitliği ve beden eğitiminin önemi konularında bilinçlendirme çalışmaları yürütmek ve insanların spor yapma olanağını arttırmak.
- 4) Gerçekleştirilecek faaliyetleri yerel, bölgesel ve ulusal boyutlarda geliştirmek, transfer etmek, yenilikçi uygulamalarla sonuçlandırmak (Türkiye Ulusal Ajansı 2017).

1.8.1. İşbirliği Ortaklıkları

İşbirliği ortaklıkları, sporun her kavramıyla bütünlüğünün olduğu şekilde faydalı haliyle kalmasının teşvik edilmesini (dopingle mücadele edilmesi, şikenin her türünün engellenmesi ve çocukların korunması), iyi spor yönetimi ile alakalı AB prensiplerinin hayata geçirilmesi adına yenilikçi yaklaşımlar ile sosyal dahil etme ve herkes için eşit olanaklar alanlarında AB stratejilerine destek verilmesini, spora ve fiziksel aktivitelere olan ilgi ve katılım anlamında insanların cesaretlendirilmesini ve sporcuların iki taraflı kariyer planlamaları için AB klavuzlarının desteklenmesini hedefleyen program türüdür. Bu proje türü, ayrıca, spor alanında sosyal içerme ve fırsat eşitliği konularında pozitif farkındalık oluşturulmasını; Avrupa'daki tradisyonel sporların ve oyunlarının tanıtımının yapılmasını; gönüllü olarak fayda sağlayan bireylerin, antrenörlerin, idarecilerin ve kâr amacı gütmeyen kurum/kuruluş çalışanlarının hareketliliğinin desteklenmesini içerir. Bunların yanı sıra işbirliği

ortaklıkları, başta en genç yaşlarda olanları olmak üzere, eğitim ve yarışma koşullarının daha iyi duruma getirilmesi vasıtasıyla sporcuların sağlık ve güvenlik tehlikelerine karşı korunmasını hedefleyen faaliyetlere ve çalışmalara da destek verir.

Bu proje türü, spor ve fiziksel aktiviteyle alakalı birbirinden farklı alanlarda yeni uygulamalar geliştirme, taşıma veya uygulama fırsatı sunmaktadır. Bunun yanı sıra işbirliği ortaklıkları, mevcut olan ve yeni ürünlerin ya da yenilikçi fikirlerin ilgili alandaki bireyler, kurum ve kuruluşlar arasında yayılması ve kullanılması ile de ilgilenmektedir. Bu ortaklıklar, sporun içinde veya dışında olan, özellikle belli başlı kamu kurumları dahil farklı erişim düzeylerinde faaliyet gösteren spor kuruluşlarında ve eğitim kurumlarındaki aktörleri kapsar (Avrupa Komisyonu 2019).

İşbirliği Ortaklıkları Kapsamında Desteklenen Aktiviteler

Erasmus Plus Programı, işbirliği ortaklıkları kapsamında uygulanacak etkinliklerin, projede tanımlanan hedeflere ulaşmak için uygun oldukları ortaya konulduğu sürece gerçekleştirilebilecek aktiviteler için oldukça esneklik tanımaktadır. İşbirliği ortaklıkları geniş bir aktivite yelpazesini kapsayabilir. Bu aktivitelerden bazıları şunlardır:

- 1) Projeye doğrudan ya da dolaylı olarak dahil olan kurum ve kuruluşlar arasında yeni bir ağ oluşturma.
- 2) Spor alanında iyi ve yenilikçi uygulamaların saptanması, geliştirilmesi, tanıtılması ve herkes için ulaşılabilir hale getirilmesi.
- 3) Eğitim ve öğretime dair modüller ve araçların hazırlanması, geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi.
- 4) Spor adına yaygınlaştırıcı faaliyetlerde bulunan kişilerin bu alandaki yeterliliklerinin arttırılmasına yönelik faaliyetler düzenlenmesi. Özellikle spor alanında görev yapan insanların arasındaki etik davranış biçimlerinin ve meslekteki ahlaki kuralların ne kadar gerçekleştiğine dair değerlendirilmesine yönelik aktiviteler.

- 5) Kişisel, sosyal ve profesyonel gelişim konularında bireylerin kendilerini geliştirebilmeleri adına spor ve fiziksel aktivitelerin olumlu katkılarıyla ilgili bilinç kazandırma aktiviteleri.
- 6) Spor ile sağlık, eğitim, öğretim ve gençlik alanlarının bir arada faydalı sonuçlar ortaya çıkartmalarına yönelik teşvik edici aktiviteler.
- 7) Topluma ve ekonomiye yönelik problemlerle mücadele etmek için sporun önemini ve değerini kanıtlanmasına yönelik, verilerin toplanması, anketler, toplantılar kısacası somut bir şekilde ortaya konulabilecek sonuç niteliği taşıyan tüm aktiviteler.
- 8) Diğer maddelerde bahsedilmiş olan bütün aktiviteleri destekleyecek farkındalığı arttırmaya yönelik eylemler (Konferanslar, seminerler, toplantılar, etkinlikler) (Avrupa Komisyonu 2018).

Bir işbirliği ortaklığı projesinin Erasmus Plus hibesine uygun olması için karşılaması gereken resmi kriterler Çizelge 1.2’de gösterilmiştir.

Çizelge 1.2. İşbirliği ortaklığı uygunluk değerlendirme kriterleri

Katılımcı Olmaya Uygun Kuruluşlar	<p>Katılımcı kurum ya da kuruluş aşağıda listelenenlerden birisi olabilir:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Ulusal, bölgesel veya yerel anlamda sporla ilgili her türlü sorumluluğu yerine getirmekle yükümlü olan kurum ve kuruluşlar.2) Ulusal Olimpiyat Komitesi ya da Ulusal Olimpiyat Konfederasyonu.3) Bölgesel, ulusal, uluslararası veya Avrupa düzeyinde faaliyet gösteren spor kurum ve kuruluşları.4) Bir ulusal spor ligi.5) Bir spor kulübü.6) Sporcuları temsil yetkisine sahip organizasyon ya da birlikler.7) Sporda profesyoneller ile gönüllüleri temsil yetkisine sahip organizasyon ya da birlikler.8) “Herkes için spor” hareketini temsil eden bir kuruluş.9) Spor ve fiziksel aktivitelerin tanıtılması ve yaygınlaştırılması adına aktif olarak çalışan bir kuruluş.10) Eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında etkin bir şekilde çalışan organizasyonlar.
Kimler Başvurabilir?	Projede yer alan tüm ortaklar adına proje başvurusu yapabilecek program ülkelerinden herhangi birisinde yerleşik olan kuruluşlar.
Katılımcı Kuruluşların Sayısı ve Profili	İşbirliği ortaklığı projeleri uluslararası bir program türüdür ve beş farklı program ülkesinden en az beş kuruluşun projede yer alması gerekmektedir. Ortak sayısında herhangi bir limit yoktur fakat proje yönetimi ve uygulanması için bütçe belirli bir miktardan öteye geçemez. Projede katılımcı olarak yer alan tüm kuruluşların hibe başvurusu esnasında kimlikleri saptanmış olmak zorundadır.
Projenin Süresi	Proje süresi, projede gerçekleştirilecek faaliyetlerin türüne ve projenin genel hedefleri göz önünde bulundurularak, 12, 18, 24, 30 ya da 36 ay süresince olabilir.
Faaliyetlerin Yeri veya Yerleri	Planlanan faaliyetler, projede katılımcı olarak yer alan kuruluşların ülkelerinin birisinde veya birden fazlasında gerçekleşebilir.

(Avrupa Komisyonu 2019)

1.8.2. Kâr Amacı Gütmeyen Avrupa Spor Etkinlikleri

Bu program türü ile bir faaliyetin hazırlığını, organize ve takip edilmesiyle yükümlü olan kurum ve kuruluşlara hibe desteğini sağlanmaktadır. Söz konusu etkinlikler, gerçekleşecek bir etkinliğin öncesinde hız alma koşusu için sporcular ve gönüllülere antrenman faaliyetleri yazılması, açılış ve kapanış törenlerinin düzenlenmesi, yarışmaların ve spor faaliyetlerine ek olarak konferanslar ve seminerler gibi yan etkinliklerin oluşturulması, organizasyonel düzenlemelerin yanı

sıra değerlendirmeler veya ileri dönemlere ait yol haritalarının hazırlanması gibi hali hazırda yürütülen etkinliklerin hayata geçirilmesini de kapsar.

Kâr amacı gütmeyen Avrupa spor etkinliklerinin desteklemeyi hedeflediği temel konular Şu Şekildedir:

- 1) Sporda gönüllülük.
- 2) Spor yoluyla sosyal içerme.
- 3) Sporda cinsiyet eşitliği.
- 4) Sağlığa faydalı fiziksel aktivite.
- 5) Avrupa Spor Haftasının uygulanması (Avrupa Komisyonu 2018).

Kâr amacı gütmeyen Avrupa spor etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilecek olan bir proje, Avrupa spor haftasında uygulanmak üzere saptanan aktiviteler için eğitim, işyeri, spor kulüpleri veya spor merkezleri odaklı olabileceği gibi gönüllülük, sporla dahil etme, cinsiyet eşitliği, spor yöneticiliği, spor diplomasisi, spor hukuku, sporda gönüllülük, sporla sosyal içerme, geleneksel sporlar ve sağlığa faydalı fiziksel konularında da gerçekleşebilir (Avrupa Komisyonu 2019). Bir kâr amacı gütmeyen Avrupa spor etkinlikleri projesinin Erasmus Plus hibesine uygun olması için karşılaması gereken resmi kriterler izelge 1.3'te gösterilmiştir.

Çizelge 1.3. Kâr amacı gütmeyen Avrupa spor etkinlikleri uygunluk değerlendirme kriterleri

Kimler Başvurabilir?	<p>Bir program ülkesinde yerleşik olan spor alanında faal her türlü kamu kurum/kuruluşu veya kâr amacı gütmeyen kurum/kuruluş.</p> <p>Örneğin, bu tür bir kurum/kuruluş aşağıdakilerden biri olabilir:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Ulusal, bölgesel veya yerel anlamda sporla ilgili her türlü sorumluluğu yerine getirmekle yükümlü olan kurum ve kuruluşlar.2) Bölgesel, ulusal, uluslararası veya Avrupa düzeyinde faaliyet gösteren spor kurum ve kuruluşları.3) Avrupa’da spor alanında gerçekleşen bir etkinlik çerçevesinde düzenlenen ulusal bir faaliyetin koodinatörü.
Uygun Faaliyetler ve Katılımcılar?	<p>Bir ülkede organize edilen Avrupa düzeyinde spor etkinliklerinde program ülkelerinden en az on iki kuruluşun projede yer alması gerekmektedir. Ayrıca aynı anda birden fazla program ülkesinde spor etkinlikleri düzenlenebilir fakat bu etkinliklerin her birisinde yine on iki program ülkesinden katılımcılar bulunmak zorundadır. Projede katılımcı olarak yer alan tüm kuruluşların hibe başvurusu esnasında kimlikleri saptanmış olmak zorundadır.</p>
Projenin Süresi	Hazırlık aşamasından takibe kadar 12 ay.

(Avrupa Komisyonu 2019)

1.8.3. Küçük İşbirliği Ortaklıkları

Küçük işbirliği ortaklıkları, sporla ilgili kurum ve kuruluşların, spor ve fiziksel aktiviteyle alakalı değişik alanlarda yeni iletişim ve çalışma ağları yaratmalarına ve bu ağları güçlendirmelerine, uluslararası seviyede çalışma kapasitelerini genişletmelerine, farklı ülkelerden kurum ve kuruluşlarla iyi uygulama örneklerini saptayıp bu uygulamaları kendi ülkelerine transfer etmelerine ve yenilikçi fikirler ile modern yöntemler hakkında bilgi sahibi olarak kendilerini geliştirmelerine olanak yaratan program türüdür.

Küçük işbirliği ortaklıkları, sporla ve fiziksel aktivitelerle alakalı çalışmalar yapan yerel veya ulusal seviyedeki kurum ve kuruluşlarının yanı sıra eğitim kurumları ve sporla ilgilenen tüm yapılanmalar arasında uygulanabilir yenilikçi fikirlerin saptanmasına, hayata geçirilmesine ve farklı yerlere aktarılmasına dair olanakları yaratır. Gerçekleştirilmesi planlanan projelerde en az bir tane yerel ya da bölgesel spor kulübü yer almalıdır (Avrupa Komisyonu 2018).

Küçük işbirliği ortaklıkları kapsamında hibelenilmeye hak kazanan projelerde, fiziki çıktılar da üretilebilecek olup, bu tür projelerin gerçekleşen etkinliklere dair sonuç ve çıktıları, projenin hedefleri ve kapsam alanıyla orantısız olmayacak şekilde yaygınlaştırma faaliyetleri gerçekleştirmeleri beklenmektedir.

Küçük işbirliği ortaklığı projeleri, sporda uluslararası bağlantıların kurulması ve geliştirilmesini teşvik etmelidir. Bu sayede AB, Erasmus Plus gibi AB destekleri olmadan gerçekleşmesi mümkün olmayan güçlü işbirliklerinin ortaya çıkmasına imkan sağlayabilir. Bunun yanı sıra küçük işbirliği ortaklıkları, yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası seviyelerde uygulanabilecek politikalar aracılığıyla spora katılımı arttırmak, bireyleri fiziksel aktivitelere yönlendirmek ve spor alanındaki problemleri incelemek için yeni bir platform oluşturmalıdır (Avrupa Komisyonu 2019).

Küçük İşbirliği Ortaklıkları Kapsamında Desteklenen Aktiviteler

Erasmus Plus Programı, küçük işbirliği ortaklıkları kapsamında uygulanacak etkinliklerin, projede tanımlanan hedeflere ulaşmak için uygun oldukları ortaya konulduğu sürece gerçekleştirilebilecek aktiviteler için oldukça esneklik tanımaktadır. İşbirliği ortaklıkları geniş bir aktivite yelpazesini kapsayabilir. Bu aktivitelerden bazıları şunlardır:

- 1) Projeye doğrudan ya da dolaylı olarak dahil olan kurum ve kuruluşlar arasında yeni bir ağ oluşturma.
- 2) Spor alanında iyi ve yenilikçi uygulamaların saptanması, geliştirilmesi, tanıtılması ve herkes için ulaşılabilir hale getirilmesi.
- 3) Eğitim ve öğretime dair modüller ve araçların hazırlanması, geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi.
- 4) Kişisel, sosyal ve profesyonel gelişim konularında bireylerin kendilerini geliştirebilmeleri adına spor ve fiziksel aktivitelerin olumlu katkılarıyla ilgili bilinç kazandırma aktiviteleri.
- 5) Spor ile sağlık, eğitim, öğretim ve gençlik alanlarının bir arada faydalı sonuçlar ortaya çıkartmalarına yönelik teşvik edici aktiviteler.

- 6) Topluma ve ekonomiye yönelik problemlerle mücadele etmek için sporun önemini ve değerini kanıtlanmasına yönelik, verilerin toplanması, anketler, toplantılar kısacası somut bir şekilde ortaya konulabilecek sonuç niteliği taşıyan tüm aktiviteler.
- 7) Diğer maddelerde bahsedilmiş olan bütün aktiviteleri destekleyecek farkındalığı arttırmaya yönelik eylemler (Konferanslar, seminerler, toplantılar, etkinlikler) (Avrupa Komisyonu 2019).

Bir küçük işbirliği ortaklığı projesinin Erasmus Plus hibesine uygun olması için karşılaması gereken resmi kriterler Çizelge 1.4'de gösterilmiştir

Çizelge 1.4. Küçük işbirliği ortaklıları uygunluk değerlendirme kriterleri

Katılımcı Olmaya Uygun Kuruluşlar	<p>Katılımcı kurum ya da kuruluş aşağıda listelenenlerden birisi olabilir:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Ulusal, bölgesel veya yerel anlamda sporla ilgili her türlü sorumluluğu yerine getirmekle yükümlü olan kamu kurumları.2) Ulusal Olimpiyat Komitesi ya da Ulusal Olimpiyat Konfederasyonu.3) Bölgesel, ulusal, uluslararası veya Avrupa düzeyinde faaliyet gösteren spor kurum ve kuruluşları.4) Bir ulusal spor ligi.5) Bir spor kulübü.6) Sporcuları temsil yetkisine sahip organizasyon ya da birlikler.7) Sporda profesyoneller ile gönüllüleri temsil yetkisine sahip organizasyon ya da birlikler.8) “Herkes için spor” hareketini temsil eden bir kuruluş.9) Spor ve fiziksel aktivitelerin tanıtılması ve yaygınlaştırılması adına aktif olarak çalışan bir kuruluş.10) Aktif halde dinlenme alanında temsilci bir kuruluş.
Kimler Başvurabilir?	Projede yer alan tüm ortaklar adına proje başvurusu yapabilecek program ülkelerinden herhangi birisinde yerleşik olan kuruluşlar.
Katılımcı Kuruluşların Sayısı ve Profili	Küçük işbirliği ortaklığı projeleri uluslararası bir program türüdür ve üç farklı program ülkesinden en az üç kuruluşun projede yer alması gerekmektedir. Proje yönetimi ve gerçekleşmesi için bütçe belirli bir miktarda sınırlanmış olup en fazla beş kuruluşun ortaklığını karşılayabilir. Projede katılımcı olarak yer alan tüm kuruluşların hibe başvurusu esnasında kimlikleri saptanmış olmak zorundadır.
Projenin Süresi	Proje süresi, projede gerçekleştirilecek faaliyetlerin türüne ve projenin genel hedefleri göz önünde bulundurularak, 12, 18 ya da 24 ay süresince olabilir.
Faaliyetlerin Yeri veya Yerleri	Planlanan faaliyetler, projede katılımcı olarak yer alan kuruluşların ülkelerinin birisinde veya birden fazlasında gerçekleşebilir.

(Avrupa Komisyonu 2019)

1.9. Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Katıldıkları Erasmus Plus Programları

“System S.S.L. (Social Sportive Life)” İsimli Erasmus Plus Gençlik Değişimi Projesi

Projenin Konusu: Avrupa’daki ülkelerin sosyal hayat, gençlik ve spor politikalarının karşılaştırılması sonucu iyi uygulamaların ve problemlerin tespit edilmesi. Sporun sosyal hayata adaptasyonun gençlerdeki sosyalleşme oranını ne ölçüde etkilediğinin ortaya konulması. Gençlerde sosyalleşme probleminin ne tür araçlar kullanılarak azaltılabileceği ve gençlerin sosyal hayata katılımlarının

kolaylaştırılmasına yardımcı olması beklenen AB gençlik politikalarının, ilgili kurumlar tarafından ne ölçüde uygulandığını tespit etmek. Tüm bunların yanı sıra gençlerde Avrupa yurttaşlığı bilincini pekiştirmek için gerçekleştirilebilecek proje fikirlerinin belirlenmesi, izlenecek yol haritasının çıkartılması, hedefe yönelik çalışmalarda kullanılacak araçların tespit edilmesi ve projelerin uygulanabilirlik düzeyinin saptanması.

Projenin Uygulanması: Hırvatistan, İspanya, Polonya, Türkiye, Yunanistan, Romanya ve Bulgaristan'dan 17-27 yaş arası toplam 42 katılımcı 8 gün boyunca projede uygulanması ve değerlendirilmesi öngörülen konular üzerinde çalışmalar gerçekleştirdi. Bu kapsamda organize edilen atölye çalışmalarında her ülkeden yalnızca bir katılımcının yer alacağı farklı gruplar oluşturuldu. Bu sayede gençler farklı ülkelerden akranları ile aynı gruplarda bir ekip olarak çalışma fırsatı yakaladı. Bu çalışma mantığı çerçevesinde, farklı ülkelerden gençler, projedeki konuların her biri üzerinde diğer ülkelerden gelen katılımcıların neler düşündüğünü ve o ülkelerdeki mevcut durumu öğrenme şansı buldu. Gruplar, her bir atölye çalışması sonunda, üzerinde çalışılan konuyla ilgili basit raporlar hazırlayarak diğer gruplarla sunum yaparak elde ettikleri sonuçları paylaştı. Projede, atölye çalışmalarını içeren iç alan aktivitelerinin yanı sıra her bir katılımcının aktif olarak yer aldığı dış alan aktiviteleri de gerçekleşti. Bu dış alan aktivitelerinde, katılımcılar gerek bireysel gerekse takım halinde faaliyetler gerçekleştirerek, atölye çalışmalarında teorik incelemesi yapılan konuların çoğunu pratik olarak tecrübe etme fırsatı buldu. Proje içerisinde 4 farklı branşta spor turnuvalarının yanı sıra tüm katılımcıların yer aldıkları bir futsal uygulaması düzenlendi. Ayrıca proje süresince her ülkeden gençler kendilerine bir akşam etkinliği seçerek o akşam kültürel gece faaliyeti gerçekleştirdiler. Her bir ülkenin kendi kültürel gecesini organize ettiği projede, katılımcı gençler diğer ülkelerin kültürleri, tarihleri, dilleri, sosyal hayatları ile gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi oldu.

“Think Twice and Live Longer” İsimli Erasmus Plus Gençlik Değişimi Projesi

Projenin Konusu: Bireylerin spordan uzaklaşma ve bu uzaklaşmanın yol açtığı sağlıksal ve sosyal problemler üzerinde farkındalık oluşturmak. Genel olarak spor veya fiziksel aktiviteden uzaklaşma sebeplerinin yanı sıra eğitim ve öğretim hayatlarında sürekli ilerleyebilen genç bireylerin lise dönemlerinde spora ayırdıkları

vaktin üniversite döneminde azaldığı görülmekte. Süreci takip eder şekilde yüksek lisans ve doktora eğitimlerine devam eden bireylerde de aynı şekilde spora ayrılan vakitte azalma gerçekleşmekte. Kısacası eğitim ve öğretim hayatın her seviyede biraz daha zorlaşması özellikle genç bireylerin spora ayırdıkları vaktin azalmasına sebep olmakta. Spordan ve fiziksel aktiviteden dış etkenler sebebiyle uzaklaşan gençler bir süre sonra sosyal ve sağlıksal problemlerle karşılaşmaya başlamakta. Proje, özellikle genç bireylerde karşılaşılan bu durumun projeye katılan ülkelerdeki mevcut haliyle ilgili durum tespitleri ve karşılaştırmalar yaparak bu konuyla ilgili alınabilecek önlemler üzerinde yoğunlaşmış çalışmalar içermekte. Bunların yanı sıra gençlerde Avrupa yurttaşlığı bilincini pekiştirmek için gerçekleştirilebilecek proje fikirlerinin belirlenmesi, izlenecek yol haritasının çıkartılması, hedefe yönelik çalışmalarda kullanılacak araçların tespit edilmesi ve projelerin uygulanabilirlik düzeyinin saptanması.

Projenin Uygulanması: Hırvatistan, Türkiye, Makedonya, Portekiz ve Çek Cumhuriyeti'nden 18-30 yaş arası toplam 40 katılımcı 8 gün boyunca projede uygulanması ve değerlendirilmesi öngörülen konular üzerinde çalışmalar gerçekleştirdi. Bu kapsamda organize edilen atölye çalışmalarında her ülkeden yalnızca bir katılımcının yer alacağı farklı gruplar oluşturuldu. Bu sayede gençler farklı ülkelerden akranları ile aynı gruplarda bir ekip olarak çalışma fırsatı yakaladı. Bu çalışma mantığı çerçevesinde, farklı ülkelerden gençler, projedeki konuların her biri üzerinde diğer ülkelerden gelen katılımcıların neler düşündüğünü ve o ülkelerdeki mevcut durumu öğrenme şansı buldu. Gruplar, her bir atölye çalışması sonunda, üzerinde çalışılan konuyla ilgili basit raporlar hazırlayarak diğer gruplarla sunum yaparak elde ettikleri sonuçları paylaştı. Projede, atölye çalışmalarını içeren iç alan aktivitelerinin yanı sıra her bir katılımcının aktif olarak yer aldığı dış alan aktiviteleri de gerçekleşti. Bu dış alan aktivitelerinde, katılımcılar gerek bireysel gerekse takım halinde faaliyetler gerçekleştirerek, atölye çalışmalarında teorik incelemesi yapılan konuların çoğunu pratik olarak tecrübe etme fırsatı buldu. Ayrıca proje süresince her ülkeden gençler kendilerine bir akşam etkinliği seçerek o akşam kültürel gece faaliyeti gerçekleştirdiler. Her bir ülkenin kendi kültürel gecesini organize ettiği projede, katılımcı gençler diğer ülkelerin kültürleri, tarihleri, dilleri, sosyal hayatları ile gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi oldu.

“Sport for All, All for Sport” İsimli Erasmus Plus Gençlik Değişimi Projesi

Projenin Konusu: Herkes için spor ilkesinden yola çıkarak gerçekleştirilen projenin ana teması dezavantajlı ve engelli bireylerin spora katılımı noktasında yaşadıkları tesislerin imkânları ile ilgili konuları saptamak ve çözüm yolları bulmaktır. Projeye katılan ülkelerde tespit edilen pilot bölgelerdeki spor tesislerini saptamak, taramak ve tesislerin engelli bireylerin kullanıma uygunluk raporunu hazırlamak. Tespit edilen eksiklerin tamamlanması ve tesislerin engelli bireyler için kullanılabilir hale getirilmesi adına teknik işlemlerin başlatılması ve takip edilmesi noktasında dikkat edilecek hususların öğrenilmesi. Yerel, ulusal ve uluslararası otoriteler arasında işbirliği yaratma faaliyetleri.

Projenin Uygulanması: Portekiz, Almanya, İtalya, Türkiye, Litvanya ve Birleşik Krallık'tan 18-28 yaş arası toplam 48 katılımcı 10 gün boyunca projede uygulanması ve değerlendirilmesi öngörülen konular üzerinde çalışmalar gerçekleştirdi. Bu kapsamda organize edilen atölye çalışmalarında her ülkeden yalnızca bir katılımcının yer alacağı farklı gruplar oluşturuldu. Bu sayede gençler farklı ülkelerden akranları ile aynı gruplarda bir ekip olarak çalışma fırsatı yakaladı. Bu çalışma mantığı çerçevesinde, farklı ülkelerden gençler, projedeki konuların her biri üzerinde diğer ülkelerden gelen katılımcıların neler düşündüğünü ve o ülkelerdeki mevcut durumu öğrenme şansı buldu. Gruplar, her bir atölye çalışması sonunda, üzerinde çalışılan konuyla ilgili basit raporlar hazırlayarak diğer gruplarla sunum yaparak elde ettikleri sonuçları paylaştı. Projede, atölye çalışmalarını içeren iç alan aktivitelerinin yanı sıra her bir katılımcının aktif olarak yer aldığı dış alan aktiviteleri de gerçekleşti. Bu dış alan aktivitelerinde, katılımcılar gerek bireysel gerekse takım halinde faaliyetler gerçekleştirerek, atölye çalışmalarında teorik incelemesi yapılan konuların çoğunu pratik olarak tecrübe etme fırsatı buldu. Ayrıca proje süresince her ülkeden gençler kendilerine bir akşam etkinliği seçerek o akşam kültürel gece faaliyeti gerçekleştirdiler. Her bir ülkenin kendi kültürel gecesini organize ettiği projede, katılımcı gençler diğer ülkelerin kültürleri, tarihleri, dilleri, sosyal hayatları ile gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi oldu.

“Promoting Healthy Lifestyle Among Youngsters” İsimli Erasmus Plus Gençlik Değişimi Projesi

Projenin Konusu: Avrupa’da hız kesmeden artan obezite ve hareketsizliğe bağlı diğer sağlık problemleri üzerinde farkındalık oluşturmak. Obezitenin sadece kontrolsüz beslenme ile değil aynı anda spordan uzak ve hareketsiz bir yaşam biçiminden kaynaklandığı gerçeğini toplumla paylaşmak. Özellikle lise ve üniversite öğrencilerini spora ve sağlıklı beslenmeye teşvik etme çalışmalarını yürütmek. Üç ayrı eğitim kurumunda voleybol ve futbol turnuvaları düzenleyerek bireylerin projeye katılımını artırmak. Sporun gündelik yaşantımızın bir parçası haline gelmesinin zor olmadığını ve her gün belirli sürede egzersiz ile çok daha uzun ve sağlıklı bir yaşam sürdürülebileceğini öğretmek.

Projenin Uygulaması: Yunanistan, Slovenya, İspanya, Estonya, Türkiye, Karadağ’dan 18-30 yaş arası toplam 42 katılımcı 10 gün boyunca projede uygulanması ve değerlendirilmesi öngörülen konular üzerinde çalışmalar gerçekleştirdi. Bu kapsamda organize edilen atölye çalışmalarında her ülkeden yalnızca bir katılımcının yer alacağı farklı gruplar oluşturuldu. Bu sayede gençler farklı ülkelerden akranları ile aynı gruplarda bir ekip olarak çalışma fırsatı yakaladı. Bu çalışma mantığı çerçevesinde, farklı ülkelerden gençler, projedeki konuların her biri üzerinde diğer ülkelerden gelen katılımcıların neler düşündüğünü ve o ülkelerdeki mevcut durumu öğrenme şansı buldu. Gruplar, her bir atölye çalışması sonunda, üzerinde çalışılan konuyla ilgili basit raporlar hazırlayarak diğer gruplarla sunum yaparak elde ettikleri sonuçları paylaştı. Projede, atölye çalışmalarını içeren iç alan aktivitelerinin yanı sıra her bir katılımcının aktif olarak yer aldığı dış alan aktiviteleri de gerçekleşti. Bu dış alan aktivitelerinde, katılımcılar gerek bireysel gerekse takım halinde faaliyetler gerçekleştirerek, atölye çalışmalarında teorik incelemesi yapılan konuların çoğunu pratik olarak tecrübe etme fırsatı buldu. Ayrıca proje süresince her ülkeden gençler kendilerine bir akşam etkinliği seçerek o akşam kültürel gece faaliyeti gerçekleştirdiler. Her bir ülkenin kendi kültürel gecesini organize ettiği projede, katılımcı gençler diğer ülkelerin kültürleri, tarihleri, dilleri, sosyal hayatları ile gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi oldu.

“My School My Stadium My Land” İsimli Erasmus Plus Gençlik Değişimi Projesi

Projenin Konusu: AB spor ve eğitim politikalarının pratikte uygulanma kapasiteleri ve uygunluklarının tartışılması ve bu politikaların geliştirilebilirliğinin tespit edilmesi. AB tarafından belirlenen ve birçok AB üyesi ülkede uygulanması zorunlu olan spor ve eğitim politikalarının genç bireyler için ne ölçüde faydalı olduğunun tartışılması. Aynı politikaların farklı coğrafyalarda ve kültürlerde uygulanmasının ne ölçüde mümkün olduğunun belirlenmesi. Sporun ve eğitimin birbiriyle adaptasyon içerisinde sürdürülmesi ve bu sürecin getireceği avantajlar ile dezavantajların saptanması.

Projenin Uygulanması: Hırvatistan, Litvanya, Polonya, Fransa, Türkiye ve Letonya'dan 18-30 yaş arası toplam 36 katılımcı 10 gün boyunca projede uygulanması ve değerlendirilmesi öngörülen konular üzerinde çalışmalar gerçekleştirdi. Bu kapsamda organize edilen atölye çalışmalarında her ülkeden yalnızca bir katılımcının yer alacağı farklı gruplar oluşturuldu. Bu sayede gençler farklı ülkelerden akranları ile aynı gruplarda bir ekip olarak çalışma fırsatı yakaladı. Bu çalışma mantığı çerçevesinde, farklı ülkelerden gençler, projedeki konuların her biri üzerinde diğer ülkelerden gelen katılımcıların neler düşündüğünü ve o ülkelerdeki mevcut durumu öğrenme şansı buldu. Gruplar, her bir atölye çalışması sonunda, üzerinde çalışılan konuyla ilgili basit raporlar hazırlayarak diğer gruplarla sunum yaparak elde ettikleri sonuçları paylaştı. Projede, atölye çalışmalarını içeren iç alan aktivitelerinin yanı sıra her bir katılımcının aktif olarak yer aldığı dış alan aktiviteleri de gerçekleşti. Bu dış alan aktivitelerinde, katılımcılar gerek bireysel gerekse takım halinde faaliyetler gerçekleştirerek, atölye çalışmalarında teorik incelemesi yapılan konuların çoğunu pratik olarak tecrübe etme fırsatı buldu. Ayrıca proje süresince her ülkeden gençler kendilerine bir akşam etkinliği seçerek o akşam kültürel gece faaliyeti gerçekleştirdiler. Her bir ülkenin kendi kültürel gecesini organize ettiği projede, katılımcı gençler diğer ülkelerin kültürleri, tarihleri, dilleri, sosyal hayatları ile gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi oldu.

“We are the Solution!” İsimli Erasmus Plus Gençlik Değişimi Projesi

Projenin Konusu: Sporun bireylerin hayatına adapte edilmesi ve çevresel sürdürülebilirlik özelliğinin bu adaptasyona göre artıp azalmasının tartışılması. Spor yapan bireylerin çevreye karşı daha saygılı yaşadığının sergilenmesi ve diğer bireylere örnek oluşturması açısından gerçekleştirilebilecek yerel, ulusal ve uluslararası faaliyet örneklerinin yaratılması. Kendi sağlığına önem veren bireylerin doğanın sağlığına da önem verdiğini ve dolayısıyla spora katılımın artmasının doğaya karşı sorumluluk bilincini de arttırdığı konusunda farkındalık yaratma çalışmaları yürütme. Katılımcıları, spor salonlarında değil de doğada egzersiz yapma düşüncesi konusunda teşvik etme.

Projenin Uygulanması: Portekiz, Norveç, Almanya, İtalya, Türkiye, Romanya ve Makedonya'dan 18-30 yaş arası toplam 42 katılımcı 8 gün boyunca projede uygulanması ve değerlendirilmesi öngörülen konular üzerinde çalışmalar gerçekleştirdi. Bu kapsamda organize edilen atölye çalışmalarında her ülkeden yalnızca bir katılımcının yer alacağı farklı gruplar oluşturuldu. Bu sayede gençler farklı ülkelerden akranları ile aynı gruplarda bir ekip olarak çalışma fırsatı yakaladı. Bu çalışma mantığı çerçevesinde, farklı ülkelerden gençler, projedeki konuların her biri üzerinde diğer ülkelerden gelen katılımcıların neler düşündüğünü ve o ülkelerdeki mevcut durumu öğrenme şansı buldu. Gruplar, her bir atölye çalışması sonunda, üzerinde çalışılan konuyla ilgili basit raporlar hazırlayarak diğer gruplarla sunum yaparak elde ettikleri sonuçları paylaştı. Projede, atölye çalışmalarını içeren iç alan aktivitelerinin yanı sıra her bir katılımcının aktif olarak yer aldığı dış alan aktiviteleri de gerçekleşti. Bu dış alan aktivitelerinde, katılımcılar gerek bireysel gerekse takım halinde faaliyetler gerçekleştirerek, atölye çalışmalarında teorik incelemesi yapılan konuların çoğunu pratik olarak tecrübe etme fırsatı buldu. Ayrıca proje süresince her ülkeden gençler kendilerine bir akşam etkinliği seçerek o akşam kültürel gece faaliyeti gerçekleştirdiler. Her bir ülkenin kendi kültürel gecesini organize ettiği projede, katılımcı gençler diğer ülkelerin kültürleri, tarihleri, dilleri, sosyal hayatları ile gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi oldu.

2. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ilinde bulunan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde öğrenim gören lisans öğrencilerinin spor temalı Erasmus Plus gençlik projesine katılımları sonucu kültürel zekâ olgusundaki değişimlerin incelenmesi ve öğrencilerin bazı kişisel değişkenliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla nicel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılandırılmıştır.

2.1. Araştırma Grubu

“Spor Temalı Erasmus Plus Gençlik Projesine Katılan Üniversite Öğrencilerinin Kültürel Zekâ Olgusundaki Değişimlerin İncelenmesi” başlıklı tez projesi Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 27/06/2018 tarih ve 23/26 sayılı kararı ile tez olarak hazırlanmasına ve Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinin 20/06/2018 tarih ve 2018/41 sayılı Etik Kurul Kararı ile Etik Kurul Yönergesine uygunluğuna oy birliği ile karar verilmiştir (EK-B).

Bu araştırmanın grubu, 2018 yılında spor temalı Erasmus Plus gençlik projesi ile Hırvatistan, Portekiz ve Yunanistan'a gitmiş olan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde öğrenim gören, daha önce hiçbir nedenle yurtdışına çıkmamış 39 öğrenciden oluşmaktadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, araştırmaya konu olan üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve bilinen yabancı dil değişkenleriyle ilgili bilgileri kapsamaktadır.

2.2.2. Kültürel Zekâ Ölçeği

Kültürel Zekâ Ölçeği, Ang ve arkadaşları tarafından (2007) geliştirilmiş ve Türkçe uyarlaması Gökhan Arastaman tarafından (2017) yapılmıştır (EK-A).

Ölçek orijinalinde 20 madde içermektedir. Ölçeğin Üstbilişsel, Bilişsel, Motivasyonel ve Davranışsal olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. 1, 2, 3, 4

maddeler Üstbilişsel Kültürel Zekâ'yı, 5, 6, 7, 8, 9, 10 maddeler Bilişsel Kültürel Zekâ'yı, 11, 12, 13, 14, 15 maddeler Motivasyonel Kültürel Zekâ'yı, 16, 17, 18, 19, 20 maddeler ise Davranışsal Kültürel Zekâ'yı ölçmektedir. Bu maddelerin analizi için, 5'li Likert tipi ölçeğe “(1) Hiç Katılmıyorum, (2) Az Katılıyorum, (3) Bir Ölçüde Katılıyorum, (4) Çoğunlukla Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum” göre katılımcılar tarafından cevaplandırılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların ortalaması, kültürel zekânın ilgili boyutunda sahip olduğu yetenek düzeyini yansıtması planlanmaktadır. Puanların yüksek olması, ilgili yeteneğin yüksek olduğunu gösterecektir.

2.3. Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, araştırma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından toplanan anket formları kontrol edilerek eksik veya yanlış doldurulanlar araştırma dışında tutulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin analizi için SPSS 21.0 programından yararlanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel istatistikler olan aritmetik ortalama, frekans, standart sapma ve yüzde değerlerine bakılmıştır. Bu çalışma için parametrik analizlerin yapılıp yapılmayacağını belirlemek için öncelikle her iki ölçek verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Analiz sonucunda basıklık (kurtosis) değeri -0,437 ve çarpıklık (skewness) değeri -0,374 şeklinde bulunmuştur.

Normal dağılım analizi sonucunda kültürel zekâ ölçeği için elde edilen çarpıklık ve basıklık değerleri -2 ile +2 arasında görülmektedir. Buna göre araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiğini söyleyebiliriz (George ve Mallery 2010). Bu sonuçlara göre araştırma verilerinin katılımcıların demografik özelliklerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için parametrik analizlerin yapılması uygun görülmüştür. İki grup arasındaki değerlendirmeler için T testi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Çizelge 3.1. Araştırma grubuna ait demografik bilgiler

		f	%
Cinsiyet	Kadın	16	41,0
	Erkek	23	59,0
Fakülte	Edebiyat	2	5,1
	Eğitim	3	7,7
	Hemşirelik	1	2,6
	Hukuk	1	2,6
	İngilizce Öğretmenlik	7	17,9
	İşletme	3	7,7
	Mühendislik	8	20,5
	Spor Bilimleri	3	7,7
	Tarih	3	7,7
	Tıp	2	5,1
	Turizm	2	5,1
	Uluslararası İlişkiler	4	10,3

Araştırma grubunun demografik bilgilerinin verildiği Çizelge 3.1'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin %41,0'i kadın, %59,0'u erkektir. Öğrencilerin %20,5'i mühendislik, %17,9'u İngilizce öğretmenliği, %10,3'ü uluslararası ilişkiler ve %7,7'si spor bilimleri bölümünde okumaktadır. Diğer bölüm öğrencileri daha az oranlarda dağılmaktadır. Araştırma 39 öğrenci ile yapılmış olup, yurtdışına çıkmadan önce uygulanan anket ön test, yurtdışına çıktıktan sonra uygulanan anket son test olarak değerlendirilmiştir.

3.1. Güvenirlilik Analizleri

Güvenirlilik; toplanan verilerin ne ölçüde tesadüfi hatadan (veya örnekleme hatasından) arındığını gösterir. Bunun için, ölçeğin farklı zaman veya gruplarda aynı sonuçları ne ölçüde verdiği önemlidir. Böylece ölçeğin birden fazla uygulaması ile sonuçların ne ölçüde tutarlı olduğu saptanır. İç tutarlılık güvenirliliği birden çok ifadenin, toplam değeri oluşturacak biçimde toplandığı ölçeklerin güvenirliliğinde kullanılır. Bu ölçek tipinde her ifade, kavramın bir bölümünü ölçer. Alfa katsayısı (Cronbach α), ölçek ifadelerinin farklı yollardan bölünmesi sonucu oluşur. Bu katsayı 0–1 arasında değişir ve 0,80 ve üstündeki değerler tatmin edici iç tutarlılık güvenirliliğidir.

Çizelge 3.2. Kültürel zekâ ölçeği için bu çalışmada elde edilen Cronbach α iç tutarlılık değerleri

	Cronbach α	N of Items
Kültürel Zekâ Ölçeği	0.946	20
Üstbilişsel boyutu	0.948	4
Bilişsel boyutu	0.881	6
Motivasyonel boyutu	0.918	5
Davranışsal boyutu	0.778	5

Bu araştırmada kullanılan 20 maddeden oluşan kültürel zekâ ölçeğinin Cronbach α iç tutarlılık değeri 0,946 olarak belirlenmiştir. 4 maddeden oluşan üstbilişsel boyutu için 0,948 değeri, 6 maddeden oluşan bilişsel boyutu için 0,881 değeri, 5 maddeden oluşan motivasyonel boyutu için 0,918 değeri ve 5 maddeden oluşan davranışsal boyutu için 0,778 Cronbach α iç tutarlılık değeri elde edilmiştir. Elde edilen değerler ölçeğin güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir

Çizelge 3.3. 5’li Likert Ölçeği aralık değerleri

Ağırlık	Seçenek	Sınırlar
1	Hiç katılmıyorum	1,00 - 1,80
2	Az katılıyorum	1,81 - 2,60
3	Bir ölçüde katılıyorum	2,61 - 3,40
4	Çoğunlukla katılıyorum	3,41 - 4,20
5	Tamamen katılıyorum	4,21 - 5,00

Kültürel zekâ ölçeğine verilen cevapların ölçek aralıkları ve sınırları Çizelge 3.3’te verilmiştir.

3.2. Kültürel Zekâ Ölçeğinden Alınan Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Çizelge 3.4. Üstbilişsel boyutu ortalama ve standart sapma değerleri

	N	ÖN TEST		SON TEST	
		\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1. Farklı kültürel geçmişe sahip insanlarla etkileşim kurarken kullandığım kültürel bilgilerin farkındayım.	39	2,77	0,48	3,67	0,48
2. Bana yabancı bir kültürden gelen insanlarla etkileşim kurarken kültürel bilgilerimi ayarlarım.	39	2,87	0,52	3,59	0,55
3. Kültürler arası etkileşimlerde kullandığım kültürel bilgimin farkındayım.	39	2,77	0,48	3,67	0,53
4. Farklı kültürlere sahip insanlarla etkileşim halindeyken kültürel bilgilerimin doğruluğunu kontrol ederim.	39	2,95	0,46	3,77	0,54
ORTALAMA		2,84	0,49	3,67	0,52

Araştırmaya katılan öğrencilerin kültürel zekânın üstbilişsel boyutuna ait ön test ve son test ortalama ve standart sapma değerleri Çizelge 3.4'te verilmiştir. 4 maddeden oluşan bu boyut için ön test ortalaması $x=2,84\pm 0,49$ iken son test ortalaması $x=3,67\pm 0,52$ sonuçları elde edilmiştir. 5'li likert ölçeği aralık değerlerine göre ön test ortalaması **bir ölçüde katılıyorum** değerine, son test ortalaması **çoğunlukla katılıyorum** değerine karşılık gelmektedir. Bu değerlere göre araştırmaya katılan öğrencilerin yurtdışına gitmeden önceki üstbilişsel boyutuna ait kültürel zekânlarının yurtdışına gittikten sonra anlamlı şekilde yükselmiş olduğunu söyleyebiliriz.

Çizelge 3.5. Bilişsel boyutu ortalama ve standart sapma değerleri

	N	ÖN TEST		SON TEST	
		\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
5. Diğer kültürlerin yasal ve ekonomik sistemlerini bilirim.	39	2,95	0,72	3,92	0,53
6. Diğer dillerin kurallarını (örneğin kelime bilgisi, dil bilgisi) bilirim.	39	3,36	0,96	4,13	0,70
7. Diğer kültürlerin dini inançlarını ve kültürel değerlerini bilirim.	39	3,05	0,65	4,05	0,39
8. Diğer kültürlerin evlilik yapılarını bilirim.	39	2,26	0,59	2,36	0,58
9. Diğer kültürlerin sanat ve zanaatlarını bilirim.	39	2,97	0,71	3,90	0,55
10. Diğer kültürlerin sözel olmayan davranışları (jest ve mimik) ifade etme şekillerini bilirim.	39	3,03	0,90	3,95	0,69
ORTALAMA		2,94	0,76	3,72	0,57

Araştırmaya katılan öğrencilerin kültürel zekânın bilişsel boyutuna ait ön test ve son test ortalama ve standart sapma değerleri Çizelge 3.5'te verilmiştir. 6 maddeden oluşan bu boyut için ön test ortalaması $x=2,94\pm 0,76$ iken son test ortalaması $x=3,72\pm 0,57$ sonuçları elde edilmiştir. 5'li likert ölçeği aralık değerlerine göre ön test ortalaması **bir ölçüde katılıyorum** değerine, son test ortalaması **çoğunlukla katılıyorum** değerine karşılık gelmektedir. Bu değerlere göre araştırmaya katılan öğrencilerin yurtdışına gitmeden önceki bilişsel boyutuna ait kültürel zekânlarının yurtdışına gittikten sonra anlamlı şekilde yükselmiş olduğunu söyleyebiliriz.

Çizelge 3.6. Motivasyonel boyutu ortalama ve standart sapma değerleri

	N	ÖN TEST		SON TEST	
		\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
11. Farklı kültürden insanlarla etkileşim kurmaktan zevk alırım.	39	4,15	0,63	4,64	0,54
12. Bana yabancı bir kültürün halkı ile karşılaştığımda onlarla kaynaşabilme konusunda kendime güvenirim.	39	3,46	0,79	4,28	0,69
13. Yeni bir kültüre uyum sağlama sürecinde yaşayacağım stres ile başa çıkabilme konusunda kendime güvenirim.	39	3,26	0,99	4,13	0,70
14. Yabancıysa olduğum bir kültürde yaşamaktan hoşlanırım.	39	3,62	0,81	4,31	0,57
15. Farklı bir kültürdeki alışveriş koşullarına alışabilme konusunda kendime güvenirim.	39	3,26	0,68	3,92	0,77
ORTALAMA		3,55	0,78	4,26	0,65

Araştırmaya katılan öğrencilerin kültürel zekânın motivasyonel boyutuna ait ön test ve son test ortalama ve standart sapma değerleri Çizelge 3.6’da verilmiştir. 5 maddeden oluşan bu boyut için ön test ortalaması $x=3,55\pm 0,78$ iken son test ortalaması $x=4,26\pm 0,65$ sonuçları elde edilmiştir. 5’li likert ölçeği aralık değerlerine göre ön test ortalaması **çoğunlukla katılıyorum** değerine, son test ortalaması **tamamen katılıyorum** değerine karşılık gelmektedir. Bu değerlere göre öğrencilerin yurtdışına gitmeden önceki motivasyonel boyutuna ait kültürel zekâlarının yurtdışına gittikten sonra anlamlı şekilde yükselmiş olduğunu söyleyebiliriz.

Çizelge 3.7. Davranışsal boyutu ortalama ve standart sapma değerleri

	N	ÖN TEST		SON TEST	
		\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
16. Konuşma davranışlarımı (örneğin ses tonu, aksan vb.) kültürlerarası iletişimin gereklerine göre yaparım.	39	3,08	0,77	4,08	0,70
17. Farklı kültürlerarası durumlara uyum sağlamak için duruma göre duraksar ya da sessiz kalırım.	39	2,38	0,85	2,00	0,73
18. Konuşma hızımı kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	39	3,08	0,74	3,92	0,66
19. Sözel olmayan davranışlarımı kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	39	3,13	0,73	3,92	0,70
20. Yüz ifadelerimi kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	39	3,18	0,68	4,03	0,71
ORTALAMA		2,97	0,76	3,59	0,70

Araştırmaya katılan öğrencilerin kültürel zekânın davranışsal boyutuna ait ön test ve son test ortalama ve standart sapma değerleri Çizelge 3.7’de verilmiştir. 5 maddeden oluşan bu boyut için ön test ortalaması $x=2,97\pm 0,76$ iken son test ortalaması $x=3,59\pm 0,70$ sonuçları elde edilmiştir. 5’li likert ölçeği aralık değerlerine göre ön test ortalaması **bir ölçüde katılıyorum** değerine, son test ortalaması **çoğunlukla katılıyorum** değerine karşılık gelmektedir. Bu değerlere göre araştırmaya katılan öğrencilerin yurtdışına gitmeden önceki davranışsal boyutuna ait kültürel zekâlarının yurtdışına gittikten sonra anlamlı şekilde yükselmiş olduğunu söyleyebiliriz.

3.3. Kültürel Zekânın Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Çizelge 3.8. Kültürel zekâ düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırmasını gösteren T testi analiz sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	P
Üstbilişsel	Kadın (Ön Test-Son Test)	32	3,43	0,54	0,035 **
	Erkek (Ön Test-Son Test)	46	3,14	0,63	
Bilişsel	Kadın (Ön Test-Son Test)	32	3,35	0,65	0,799
	Erkek (Ön Test-Son Test)	46	3,31	0,63	
Motivasyonel	Kadın (Ön Test-Son Test)	32	4,03	0,65	0,201
	Erkek (Ön Test-Son Test)	46	3,82	0,73	
Davranışsal	Kadın (Ön Test-Son Test)	32	3,38	0,62	0,246
	Erkek (Ön Test-Son Test)	46	3,21	0,59	

** $P<0,05$ düzeyinde anlamlı fark ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin cinsiyetlerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan T testi analiz sonuçları Çizelge 3.8’de verilmiştir. T testi analiz sonuçlarına göre sadece üst bilişsel boyutunda kadın öğrencilerin düzeylerinin ($x=3,43$) erkek öğrencilere göre ($x=3,14$) anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

3.4. Kültürel Zekâ Ölçeğinin Ön Test – Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

Çizelge 3.9. Öğrencilerin kültürel zekâ düzeyinin ön test ve son test karşılaştırmasını gösteren T testi analiz sonuçları

	Yurtdışı	N	\bar{X}	SS	P
Üstbilişsel	Evet	39	3,67	0,46	0,000 **
	Hayır	39	2,84	0,43	
Bilişsel	Evet	39	3,72	0,35	0,000 **
	Hayır	39	2,94	0,61	
Motivasyonel	Evet	39	4,26	0,53	0,000 **
	Hayır	39	3,55	0,68	
Davranışsal	Evet	39	3,59	0,51	0,000 **
	Hayır	39	2,97	0,53	

** $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı fark ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin ön test-son test sonuçlarına göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan T testi analiz sonuçları Çizelge 3.9'da verilmiştir. T testi analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin yurtdışına gitmeden önceki üstbilişsel kültürel zekâ boyutuna ait düzeyleri ($x=2,84$) iken, yurtdışına gidip geldikten sonraki düzeyleri ($x=3,67$) olarak anlamlı bir şekilde yükselme göstermiştir. Öğrencilerin bilişsel kültürel zekâ boyutuna ait düzeyleri yurtdışına gitmeden önce ($x=2,94$) iken, yurtdışına gidip geldikten sonra ($x=3,72$) olarak anlamlı bir şekilde yükselme göstermiştir. Öğrencilerin motivasyonel kültürel zekâ boyutuna ait düzeyleri yurtdışına gitmeden önce ($x=3,55$) iken, yurtdışına gidip geldikten sonra ($x=4,26$) olarak anlamlı bir şekilde yükselme göstermiştir. Öğrencilerin davranışsal kültürel zekâ boyutuna ait düzeyleri yurtdışına gitmeden önce ($x=2,97$) iken, yurtdışına gidip geldikten sonra ($x=3,59$) olarak anlamlı bir şekilde yükselme göstermiştir.

4. TARTIŞMA

Araştırma, üniversitede lisans eğitimi alan öğrencilerin Erasmus Plus gençlik projesine katılmadan önceki kültürel zekâlarının üstbilişsel, bilişsel, motivasyonel ve davranışsal düzeyleriyle, projeye katıldıktan sonraki düzeyleri arasında pozitif veya negatif yönde bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmış ve yapılan analizler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar bu bölümde yorumlanmıştır. Araştırmada elde edilen mevcut bulgular literatür temelli olarak tartışılmıştır.

Bulgulardan yola çıkarak, araştırmaya katılan öğrencilerin, yurtdışında bir Erasmus Plus gençlik projesine katılmadan önceki kültürel zekâlarının üstbilişsel, bilişsel, motivasyonel ve davranışsal olmak üzere tüm alt boyutlarındaki düzeyleriyle projeye katıldıktan sonraki düzeyleri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu ifade edebiliriz. Benzer şekilde; Ang ve ark. (2007), And ve Dyne (2008), Eisenberg ve ark. (2013), Wood ve Peters (2014) ve Köse (2016) tarafından gerçekleştirilmiş olan çeşitli çalışmalarda da yurtdışı deneyiminin kültürel zekâ düzeyi ile pozitif yönde ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu çalışmalar araştırmamız sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Öğrencilerin bir Erasmus Plus gençlik projesi aracılığıyla yurtdışında bulunması, onların farklı kültürleri tanımaya çalışma ve anlama kapasitelerini geliştirdiğini, farklı kültürel değerlere saygılı olma ve aynı anda bu değerlerle birlikte yaşayabilme yeterliliklerini arttırdıklarını söyleyebiliriz. Bu tür uluslararası projeler sayesinde kültürel zekâları güçlenen öğrencilerin farklı kültürlere sahip bireylerle daha kolay ve sürdürülebilir iletişime geçebileceği gözlemlenebilir. Bilişsel kültürel zekânın çoğunlukla eğitim olarak ya da tecrübe edilerek kazanıldığını ve farklı kültürlerle alakalı olduğunu göz önünde bulundurursak öğrencilerin turistik bir amaçtan ziyade eğitimle ilgili bir program kapsamında yurtdışında bulunmaları, yine onların kültürel zekâ düzeylerinin artmasında büyük bir rol oynayabilir. Araştırma verilerini topladığımız öğrencilerin içinde buldukları kültürün yani Türk kültürünün barındırdığı hoşgörü, samimiyet, saygı duyma, sıcakkanlılık gibi değerleri göz önünde bulunduracak olursak, bu değerlerin kültürel zekâ düzeylerine pozitif yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma bulguları da bu ifadeyi destekler niteliktedir. Ayrıca bu değerler onlara, uluslararası ortamlara kolay adapte olabilme, kültürel çeşitlilik içeren yerlerde yaşayabilme ve çalışabilme olanağı yaratabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkeninin, kültürel zekâ düzeylerine etkisinin incelendiği Çizelge 3.8'e göre, ortaya çıkan bulgularda bilişsel, motivasyonel ve davranışsal kültürel zekâ boyutlarında kadın ve erkek öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri arasında bir farka rastlanılmazken, sadece üstbilişsel kültürel zekâ boyutunda kadın öğrencilerin düzeyleri erkek öğrencilerin düzeylerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Köse (2016) tarafından yapılan benzer çalışmada da; Erasmus Programı'na katılan kadın öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri erkek öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerine oranla daha fazla gelişme kaydettiği belirtilmiştir. Bu çalışmanın sonucu genel manada değerlendirildiğinde, araştırmamız sonuçlarıyla kısmen örtüştüğü söylenebilir. Bu durum Köse (2016) tarafından Erasmus Programları'nda kadınların erkeklere oranla daha fazla bilgi edinme ve uyum sağlama noktasında kendilerini pozitif etkilediği şeklinde ifade edilmiştir. Demirel ve Demir (2016) tarafından yapılan çalışmada; Erasmus Programı öğrenme hareketliliği ile yurtdışına giden üniversite öğrencilerinin tamamının kültürel zekâ seviyelerinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmış fakat cinsiyet değişkeni ele alındığında, kadınlarda kültürel zekânın bütün alt boyutlarındaki gelişim düzeyi, erkeklerdeki gelişim düzeyine göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Benzer şekilde bu çalışma sonuçları ile araştırmamızın sonuçlarının örtüştüğü ve ilaveten bu çalışmada; kültürel zekânın alt boyutlarında kadınlar lehine yüksek bir gelişim görülmesinin sebebi araştırmaya katılan kadınların sosyo-kültürel düzeylerine bağlı olduğu düşünülmektedir.

Yağcı ve ark. (2007) gerçekleştirdikleri çalışmada; Erasmus Programı gibi yurtdışında gerçekleşen öğrenci ve gençlik değişimi programlarının kültürel zekâ gelişimine direkt katkısı olduğunu ifade etmişlerdir. Köse (2016) tarafından, Erasmus Programı sebebiyle yurtdışında geçirilen zaman diliminin, üstbilişsel ve motivasyonel kültürel zekâyı etkilemediği fakat bilişsel ve davranışsal kültürel zekâyı negatif yönde etkilediği ifade edilmektedir. Bu negatif yönde değişimin sebebinin, yurtdışında geçirilen süre uzadıkça, kültürel farklılıkları tanıma ve anlama durumunun azalması olduğu düşünülmektedir. Yurtdışında daha uzun süre geçirilen programlar içeren araştırmalara nazaran bu araştırma, daha kısa zamanlı programlardan olan gençlik projelerini içerdiği için araştırmaya katılan öğrencilerin kültürel zekâlarının tüm alt boyutlarında pozitif yönde anlamlı bir değişim gerçekleştiği söylenebilir. Genel olarak bir değerlendirilme yapıldığında; benzer

çalışmalarda çeşitli sonuçlara ulaşılmış olsa da bu alanda yapılan çalışmaların sonuçlarının araştırmamızla paralellik gösterdiğini ifade edebiliriz.

Kültürel zekâ kapsamında yapılmış çalışmalarda çok kültürlü toplumlarda yaşayan farklı kültürlerden gelen bireylerin birbirleri ile kolaylıkla iletişim kurabilmesi için kültürel zeknin gelişimi ve önemi sıklıkla vurgulanmıştır (İbiş 2018). Demir ve Demirel (2016) ise ilaveten Erasmus Plus Programı ile yurtdışında bulunan ve kültürel zekâ yönünden gelişmiş olan öğrencilerin uluslararası sektörlerde daha kolay iş imkn elde edebileceklerini ifade etmişlerdir. Kültürel zekâ yönünden gelişmemiş olan bireylerin, gelişmiş olan bireylere nazaran, özellikle kültürel çeşitliliklerin bulunduğu ortamlarda, iletişim kurabilme yeterliliklerinin daha az olduğu ve buna bağlı olarak sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitim açısından daha pasif bir durumda oldukları söylenebilir.

Yukarıda verdiğimiz bilgilere ilave olarak; ülkemiz ğrencilerinin katıldıkları çeşitli programlar aracılığı ile bu öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin pozitif yönde değişmesi kazanılmış bir değer olarak görülmelidir. nk özellikle gelişmiş batılı ülkelerde, gelişimin yani medeniyetin temelinde modern ilim ve ona bağlı teknolojilerin olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla eşitli Erasmus Plus Programları vasıtasıyla batılı ülkelere yapılan eğitim, sosyal, kültür ve spor içerikli programlar aracılığıyla o ülkelerde gözlemlenen bilimsel faaliyet ve metotların, kültürel olarak ülkemize taşınabilmesi büyük önem arz etmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın konusuyla ilgili literatür incelendiğinde çeşitli çalışmalara ulaşılmıştır. Ancak Erasmus Plus gençlik değişimi projeleri ile kültürel zekâ ilişkisini içeren çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu nedenle, araştırmamız, ülkemizde her geçen gün daha fazla yaygınlaşmaya başlayan Erasmus Plus gençlik değişimi projelerinin, bireylerin kültürel zekâ düzeylerine olan olumlu-olumsuz etkisini ortaya çıkarmak için tasarlanmıştır.

Araştırmanın ilk bölümünde literatür taraması ile zekâ, zekâ çeşitleri, kültürel zekâ, Erasmus Plus Programı, programın çeşitleri ile Erasmus Plus gençlik ve Erasmus Plus spor projeleri ele alınmıştır. Araştırmanın kavramsal boyutu tamamlandıktan sonra araştırmada yer alan üniversite öğrencilerinin yurtdışındaki projelere katılmadan önceki ve katıldıktan sonraki kültürel zekâ düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan ölçek sonucu elde edilen verilerin analizine ve bulgulara yer verilmiştir.

Her geçen gün daha fazla küreselleşen dünyada farklı kültürel geçmişlere sahip bireyler sürekli iletişim halinde kalmaya, bir arada yaşamaya, tek bir çatı altında çalışmaya ve ortak değerler yaratmaya başlamışlardır. Durdurulamaz bir şekilde ilerleyen bu kültürel etkileşimler her insanın her ne kadar radikal değerlere sahip olsalar da bir arada bulunabilmek için karşılıklı anlaşma sağlamalarına ortam yaratmaktadır. Bu bağlamda toplumlarda kültürel farklılıkların yönetilebilmesi ve bireylerin kültürel değişkenleri algılayıp bu değişkenler içinde ortaya çıkan iletişime ayak uydurabilmesi adına birçok yöntem vardır. Bu yöntemlerden bir tanesi de kültürel zekâdır. Bireylerin kültürel çeşitlilikleri kabul edip kolaylıkla adapte olabilmesi, farklı kültürlerden gelen bireylerle etkin bir iletişim mekanizması yaratabilmesi ve farklı kültürel davranışlara karşı uygun reaksiyon becerileri geliştirebilmeleri kültürel zekâ sayesinde gerçekleşmektedir. Kültürel çeşitliliklerin bulunduğu ortamlara uyum sağlayabilmek ve hayata devam edebilmek için yüksek düzeyde kültürel zekâyâ sahip olunması gerekmektedir. Kısacası kültürel zekâ sayesinde bireyler çok kültürlü hayata kolaylıkla adapte olabilir ve yaşam kalitesi yüksek bir hayat sürdürebilirler.

Bireylerin kültürel zekâ düzeylerini geliştirilebilmeleri için kendi kültürleri dışında farklı toplumlarda yaşamayı tecrübe etmeleri çok etkili bir yöntemdir. Bu tecrübe süresince diğer kültürlere sahip bireylerle bir arada bulunmaları, ortak faaliyetler gerçekleştirmeleri, sürekli iletişim halinde kalmaları gibi fonksiyonlar kültürel zekâ gelişimine direkt katkıda bulunurlar. Erasmus Plus Programı, farklı ülkelerden gençlerin faydalanabilecekleri birden çok program ile yurtdışına gidebilmelerine olanak sağlamaktadır. Program türlerinden olan spor ve gençlik projeleri sayesinde gençler ortalama bir hafta boyunca en az 3 farklı ülkeden kendi akranlarıyla bir araya gelebilir ve proje kapsamında faaliyetler gerçekleştirebilirler. Bu bağlamda Erasmus Plus gençlik projeleri, gençlerin farklı kültürleri tanımalarına, anlamalarına ve etkileşime geçmelerine yardımcı olmaktadır. Araştırmamızda da ortaya konulduğu üzere Erasmus Plus gençlik projeleri ile yurtdışına gidip gelen üniversite öğrencilerinin tamamının kültürel zekâ olgularında pozitif yönde değişimler meydana gelmiştir.

Araştırmamızın sonucu olarak, kültürlerarası etkileşimler sonucunda, kültürel zekânın geliştirilmesi ve aktif bir şekilde kullanılması daha kolay bir şekilde gerçekleşebilmektedir. Kültürel zekâyâ sahip bireyler, çok kültürlü ortamlarda karşılaşabilecekleri problemleri aşabilecek ve kültürel çeşitliliği hem kişisel hem de toplumsal anlamda yarar sağlayıcı bir etken olarak görebileceklerdir. Bireyler sahip oldukları kültürel zekâ sayesinde kendilerine yabancı olan toplumlara kolaylıkla adapte olabilecekleri için eğitim alma, iş bulma ve yeni bir hayat kurma gibi katma değerler elde edeceği öngörülebilir. Kültürel zekâ düzeyleri yüksek olan bireylerin, genel anlamda hayatları boyunca daha başarılı, daha sosyal, daha anlayışlı ve daha entelektüel olabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple günümüzde Erasmus Plus Programı kapsamında yürütülen gençlik projelerine katılım, kültürel zekânın geliştirilmesi noktasına büyük önem arz etmekte ve bu katılımın artırılması adına çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Öneriler

Araştırmamızda elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda;

1) Erasmus Plus Programı içerisinde bulunan ve neredeyse her yaşta bireyin katılımına olanak sağlayan projeler, kültürel zekânın edinilmesine ve geliştirilmesine

katkı sağlayacağı için Erasmus Plus gençlik programlarına erken yaşlarda katılım sağlanması bireylerin kültürel zekâ gelişimi üzerinde çok daha büyük bir etki yaratacağı düşünülmektedir.

2) Bunu yanı sıra Erasmus Plus gibi uluslararası programlara birden fazla katılım sağlanması, çokkültürlü ortamlar aracılığıyla elde edilen kültürel zekâ olgusunun işlevselliğinin ve etkisinin daha yüksek seviyelere taşınabilir.

3) Kültürel zekâ olgusunun gelişmesinde farklı kültürlerden insanlarla bir arada bulunmanın önemi bağlamında Türkiye’de özellikle üniversite öğrencileri için üniversitelerde uluslararası ortamlar yaratılabilir.

4) Erasmus Plus gençlik programlarına katılacak olan üniversite öğrencileriyle birlikte, yaşayacakları tecrübelerin olumlu-olumsuz etkilerinin daha işlevsel bir şekil tespit edilebilmesi adına programa katılmadan önce ve programa katıldıktan sonra bir takım kültürel faaliyetler düzenlenebilir.

6. KAYNAKLAR

- Akkanat H, 1999. Üstün veya özel yetenekliler. Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi, 103.
- Akman E, Argun Ç, Akçay EY, 2011. Avrupa Birliği'nin değişen nüfus yapısında gençler ve AB'nin gençlik politikaları, Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 22, 41-71.
- Aksoy Z, 2013. Kültürel zekâ ve çok kültürlü ortamlardaki rolü. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aksoy Z, 2015. Kültürel Zekâ- CQ-Kültürlerarası İletişim ve Yönetimde Çağdaş Bir Yaklaşım. İstanbul, Beta Yayınları.
- Altay YA, 2005. Youth: Gençlik Programları, içinde: AB Eğitim Programları'na Katılım Semineri, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.
- Ang S, Van Dyne L, 2008. Handbook of cultural intelligence: theory, measurement and applications. First ed. New York, Routledge Taylor and Francis Group.
- Arastaman G, 2017. Kültürel zekâ ölçeğinin (kzö) Türk akademisyenler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Yükseköğretim Dergisi, 8(1), 1-8.
- Avrupa Komisyonu, 2019. Erasmus+ programme guide. Erişim tarihi 05 Mayıs 2019. Erişim adresi, [http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2019-program-rehberi-\(en\).pdf?sfvrsn=0](http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2019-program-rehberi-(en).pdf?sfvrsn=0)
- Avrupa Komisyonu, 2018 Erasmus+ programme guide. Erişim tarihi 06 Mayıs 2019. Erişim adresi, [http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2019-program-rehberi-\(en\).pdf?sfvrsn=0](http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2019-program-rehberi-(en).pdf?sfvrsn=0)
- Bacanlı H, 2001. Gelişim ve öğrenme. Nobel Yayınları, Ankara.
- Barutçugil İ, 2011. Kültürlerarası farklılıkların yönetimi. Kariyer Yayıncılık, İstanbul.
- Başaran Bİ, 2004. Etkili öğrenme ve çoklu zekâ kuramı: bir inceleme. Ege Eğitim Dergisi, 5.
- Campbell B, 1994. The multiple intelligences handbook. First ed. Seattle, Zephyr Press.
- Clark B, 1997. Growin up gifted. New Jersey, Merrill Publishing Company.
- Çalışkan E, 2017. Erasmus mobility in Turkey: motivations and expectations of higher education students at METU. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Çapraz B, Kesken J, Ayyıldız NZ, İlic D, 2009. Yöneltil zekâyâ doğru: yöneltil zekâ bileşenlerini tanımlamaya yönelik kavramsal bir çalışma. Ege Akademik Bakış Dergisi, 9(1), 187-211.
- Çetinkaya M, 2016. Avrupa Birliği gençlik programlarının Avrupa vatandaşlık bilincine ve Avrupa Birliği'nin sürdürülebilirliğine katkısı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Çetinkaya Ö, Alparlan M, 2011. Duygusal zekânın iletişim becerileri üzerine etkisi: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1, 363-377.
- Çuhadar HC, 2006. Müziksel zekâ. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Demir G, 2015. Kültürel zekâ ve tükenmişlik ilişkisi: Konaklama işletmelerinde bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Demir H, Demirel H, 2016. Investigation of cultural intelligence levels of Selçuk University erasmus students who have been abroad. Turkish Journal of Sport and Exercise, 18, 56-59.
- Demirel Ö, 2002. Planlamadan değerlendirmeye öğretim sanatı. Dördüncü Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Dilek NK, 2014. Kültürel farklılıkların yönetimi sürecinde kültürel zekânın etkinliği: A grubu seyahat acentaları yöneticileri üzerine bir alan araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

- Doğan T, Çetin B, 2008. Üniversite öğrencilerinin sosyal zekâ düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle incelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2, 5-7.
- Doğan T, Totan T, Sapmaz F, 2009. Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ve sosyal zekâ. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 235-247.
- Earley PC, Mosakowski E, 2004. Cultural intelligence. Boston, Harvard Business Review, 139-154.
- Earley PC, Ang S, 2003. Cultural intelligence: individual interactions across cultures. California, Stanford University Press.
- Ergün M, Çelik L, 1998. Zekâ testlerinde son gelişmeler ve evde zekâ testi uygulamaları. Yaşadıkça Eğitim Dergisi, 59.
- Ersoy A, 2014. Kültürel farklılıkların yönetiminde kültürel zekânın rolüne ilişkin konaklama işletmelerinde bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Gardner H, 2004. Zihin çerçeveleri çoklu zekâ kuramı. çeviren: Ebru Kılıç, İstanbul, Alfa Yayıncılık.
- George D, Mallery M, 2010. SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update, 10th ed. Boston, Pearson.
- Gökten Ö, 2017. Participating in erasmus student mobility program and cultural intelligence. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürel E, Tat M, 2010. Çoklu zekâ kuramı: tekli zekâ anlayışından çoklu zekâ yaklaşımına. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3.
- Gürüz K, 2011. Higher education and international student mobility in the global knowledge economy. 2nd ed. New York, State university of New York Press.
- Işık S, 2006. Zekâ nedir? içinde: Örgütsel öğrenmenin öncülü olarak örgütsel zeka: teori ve bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- İbiş T, 2018. Çok kültürlülük ve kültürel zeka. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Dergisi, 10.
- İşçi E, Söyletmez Ö, Kaptanoğlu A, 2013. Örgütlerde kültürel zekâ ve hastane işletmelerinde kültürel zekâ düzeyinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. Kafkas Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 4(5), 1-18.
- Kahraman M, 2016. Yabancı dilde kültürel zekâyı etki eden faktörlerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kanaslan EK, 2017. Yabancı yöneticilerde kültürel zekâ ile yabancı yönetici etkinliği ilişkisi üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karataş B, 2017. Kobi'lerde kültürel zekânın kurumsal girişimcilik üzerindeki etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Kebabcı V, 2016. Kişilik ve kültürel zekâ arasındaki ilişki: hava yolu çalışanları üzerine bir çalışma. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kenar G, 2018. Kültürel zekânın çalışanların örgütsel çatışmaları çözme yöntemlerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Kiznyte J, Ciutiene R, Dechange A, 2015. Applying cultural intelligence in international project management. PM World Journal, 5, 1-16.
- Konate T, 2018. Yabancı öğrencilerin kültürel uyumunda kültürel zekânın etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Koyuncu Ü, 2017. Kültürel zekâ ve girişimcilik yönelimi arasındaki ilişki: Laleli pazarındaki mikro ölçekli işletmeler üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köse N, 2016. Erasmus Programı'nın kültürel zekâ üzerine etkisinde demografik özelliklerin rolü. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.

- Kulakoğlu N, Topaloğlu C, 2017. Kültürel farklılıkların yönetimi sürecinde kültürel zekanın etkinliği. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 28(1), 96-109.
- Livernore D, 2011. The cultural intelligence difference master the one skill you can't do without in today's global economy. New York, American Management Association.
- Özaslan A, 2017. The relationship between social intelligence, cultural intelligence, anxiety, attitude levels, and willingness to communicate in English. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Özbay M, 2005. Ana dili öğretiminde sözel zekânın önemi. *Journal Of Qafqaz University*, 16, 177-184.
- Özgülven İE, 1999. Çağdaş eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik. Ankara, PDREM Yayınları.
- Öztaşyonar Y, 2008. Sporcu ve sedanterlerde görsel zekâ, reaksiyon zamanı ile akciğer hacim kapasiteleri ve oksijen kullanma kapasiteleri arasındaki ilişki. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Piaget J, 1964. Development and learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 2, 176-186.
- Saban A, 2001. Çoklu zekâ teorisi ve eğitim. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Sanchez BM, Flisi S, 2017. Student mobility in tertiary education: institutional factors and regional attractiveness. Luxembourg, Publications Office of the European Union.
- Sarı E, 2017. Zekâ kavramı. Birinci Baskı, Antalya, Nokta E-Book Publishing, s. 74-75.
- Sauzet S, 2008. Youth and the Erasmus Programme- an analysis of how the European youth is shaped and reshaping in Erasmus Programme as policy and practice. Roskilde, University of Roskilde Digital Archive Publishing.
- Selçuk Z, Kayılı H, Okut L, 2002. Çoklu zekâ uygulamaları, İkinci Baskı, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Senemoğlu N, 1997. Gelişim, öğrenme ve psikoloji. Ankara, Ertem Matbaacılık.
- Serbest F, 2005. Avrupa Birliği yükseköğretim programı erasmus ve Türkiye'nin katılımı. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 4, 105-123.
- Sternberg RJ, 1997. Culture and intelligence. *American Psychologist*, 59, 325-338.
- Şahin F, Gürbüz S, Köksal O, Ercan Ü, 2012. Kültürel zekâ, duygusal zekâ ve sosyal zekâdan farklı mıdır? Erişim tarihi 05 Mayıs 2019. Erişim adresi, https://www.academia.edu/2158333/K%C3%BCl_t%C3%BCr_e_l_Zek%C3%A2_Duygusal_Zek%C3%A2_ve_Sosyal_Zek%C3%A2dan_Farkl%C4%B1_M%C4%B1d%C4%B1r_Does_Cultural_Intelligence_Different_From_Emotional_Intelligence_and_Social_Intelligence
- Talu N, 1999. Çoklu zekâ kuram ve eğitime yansımaları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15.
- Tan JS, 2004. Issues and observations: cultural intelligence and the global economy. *Leadership in Action*, 24, 19-21.
- Thomas DC, 2006. Domain and development of cultural intelligence: the importance of mindfulness. *Group and Organization Management*, 31(1), 78-99.
- Thomas D, Inkson K, 2004. Cultural intelligence: people skills for global business. San Francisco, Berrett-Koehler Publisher.
- Toker F, 1968. Zekâ kuramları. Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Araştırma ve Değerlendirme Bürosu.
- Triandis HC, 2006. Cultural intelligence in organisations. *Group and Organisations Management*, 31.
- Tunalılar TT, 2018. Yöneticinin kültürel zekâsının çalışanların duygusal bağlılığıyla ilişkisi ve ilişki uzaklığının düzenleyici rolü: bir araştırma. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- Türkiye Ulusal Ajansı, 2014. Erasmus+ program rehberi. Erişim tarihi 25 Nisan 2019. Erişim adresi, http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/hayatboyu-%C3%B6%C4%9Frenme/erasmus_-_program_-rehberi.pdf?sfvrsn=0
- Türkiye Ulusal Ajansı, 2017. Erasmus+ program rehberi. Erişim tarihi 05 Mayıs 2019. Erişim adresi, [http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2017-program-rehberi-\(tr\).pdf?sfvrsn=0](http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2017-program-rehberi-(tr).pdf?sfvrsn=0)
- Türkiye Ulusal Ajansı, 2019. Erasmus+ programı genel yapı. Erişim tarihi 05 Mayıs 2019. Erişim adresi, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1>
- Ulusoy H, 2017. Turist rehberlerinin kültürel zekâ düzeyi ve özyeterlilik inançlarının hizmet sunumuna etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Urgan S, 2018. Sosyal sermaye ve pozitif psikolojik sermayenin kültürel zekâyla ilişkisine yönelik sağlık sektöründe uluslararası bir çalışma. Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Uysal Ş, 2017. Kobi yöneticilerinin kültürel zekâlarının işletmenin uluslararasılaşma derecesine etkisinde uluslararasılaşma tutumunun aracılık rolü. Doktora Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Ülgen G, 2001. Kavram geliştirme kuramları ve uygulamaları. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ünal M, 2016. Öğretim elemanı ve öğrencilerin AB Erasmus+ Programı'nı algılama durumlarının incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 581-598.
- Van Dyne L, 2009. Cultural intelligence: measurement and scale development. içinde: Contemporary leadership and intercultural competence: Exploring the cross-cultural dynamics within organizations. Thousand Oaks, Sage Publications, 233-254.
- Vygotsky LS, 1985. Thought and language. çeviren: Semih Koray. İstanbul, Kaynak Yayınları.
- Wood EV, 2014. Short-term cross-cultural study tours: impact on cultural intelligence. The International Journal of Human Resource Management, 25, 558-570.
- Yeşil S, 2009. Kültürel farklılıkların yönetimi ve alternatif bir strateji: kültürel zekâ. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(16).
- Yeşil S, 2010. 21. Yüzyılın küresel örgütleri için kültürel zekâ. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2).
- Yücel S, İnce H, Oral B, 2006. Diyarbakır'da değişik branşlardaki fen-edebiyat ve eğitim fakültesi mezunu biyoloji öğretmenleri ile biyoloji öğrencilerinin zekâ alanlarının incelenmesi. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 7.
- Yüksel A, 2018. Öğretmenlerin çokkültürlü yeterlik algılarının küresel vatandaşlık algıları üzerine etkisi ve kültürel zekânın bu ilişki üzerindeki aracı etkisinin belirlenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

7. EKLER

EK-A: Kişisel Bilgi Formu ve Kültürel Zekâ Ölçeği

Sayın Katılımcı,

Bu anket sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Araştırmanın başarısı sorulara vereceğiniz içten ve samimi cevaplara bağlıdır. Bu çerçevede aşağıdaki anket formunun tarafınızca eksiksiz olarak cevaplanmasını rica eder, çok değerli katkılarınız için teşekkürlerimi sunarım.

Şevket Cihat ÖZER
Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Spor Yöneticiliği ABD Yüksek Lisans Öğrencisi

Adınız soyadınız:

Cinsiyetiniz:

Bildiğiniz yabancı dil:

Madde No:	Madde	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Bir Ölçüde Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Farklı kültürel geçmişe sahip insanlarla etkileşim kurarken kullandığım kültürel bilgilerin farkındayım.	1	2	3	4	5
2	Bana yabancı bir kültürden gelen insanlarla etkileşim kurarken kültürel bilgimi ayarlarım.	1	2	3	4	5
3	Kültürlerarası etkileşimlerde kullandığım kültürel bilgimin farkındayım.	1	2	3	4	5
4	Farklı kültürlere sahip insanlarla etkileşim halindeyken, kültürel bilgilerimin doğruluğunu kontrol ederim.	1	2	3	4	5
5	Diğer kültürlerin yasal ve ekonomik sistemlerini bilirim.	1	2	3	4	5
6	Diğer dillerin kurallarını (örneğin; kelime bilgisi, dil bilgisi) bilirim.	1	2	3	4	5
7	Diğer kültürlerin dini inançlarını ve kültürel değerlerini bilirim.	1	2	3	4	5

Madde No:	Madde	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Bir Ölçüde Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
8	Diğer kültürlerin evlilik yapılarını bilirim.	1	2	3	4	5
9	Diğer kültürlerin sanat ve zanaatlarını bilirim.	1	2	3	4	5
10	Diğer kültürlerin sözel olmayan davranışları (jest ve mimik) ifade etme şekillerini bilirim.	1	2	3	4	5
11	Farklı kültürden insanlarla etkileşim kurmaktan zevk alırım.	1	2	3	4	5
12	Bana yabancı bir kültürün halkı ile karşılaştığımda onlarla kaynaşabilme konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
13	Yeni bir kültüre uyum sağlama sürecinde yaşayacağım stres ile başa çıkabilme konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
14	Yabancı olduğu bir kültürde yaşamaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
15	Farklı bir kültürdeki alışveriş koşullarına alışabilme konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
16	Konuşma davranışlarımı (örneğin; ses tonu, aksan vb.) kültürlerarası iletişimin gereklerine göre ayarlarım.	1	2	3	4	5
17	Farklı kültürlerarası durumlara uyum sağlamak için duruma göre duraksar ya da sessiz kalırım.	1	2	3	4	5
18	Konuşma hızımı kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	1	2	3	4	5
19	Sözel olmayan davranışlarımı kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	1	2	3	4	5
20	Yüz ifadelerimi kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	1	2	3	4	5

EK-B: Etik Kurul Kararı

T.C
Selçuk Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Kararı

Karar Sayısı : 41

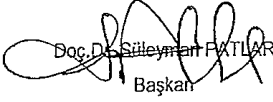
Sayın : Hayri DEMİR

Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi / KONYA

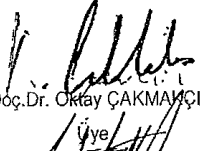
Yürütücü : Hayri DEMİR

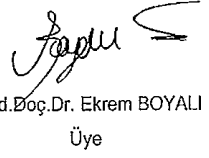
Yrd. Araştırmacı : Şevket Cihat ÖZER

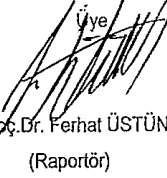
"Spor Temalı Erasmus Plus Gençlik Projesine Katılan Üniversite Öğrencilerinin Kültürel Zeka Olgusundaki Değişimlerinin İncelenmesi" isimli Yüksek Lisans Tez Projesi öneriniz incelenmiş ve Fakültemiz Girişimsel Olmayan Etik Kurul yönergesine uygunluğuna oy birliği/ oy çokluğu ile karar verilmiştir. 20.06.2018

Doç. Dr. Süleyman FATLAK
Başkan

Doç. Dr. İ. Bülent İŞEKÇİOĞLU
Üye

Doç. Dr. Oktay ÇAKMANCI
Üye

Yrd. Doç. Dr. Ekrem BOYALI
Üye

Yrd. Doç. Dr. Ferhat ÜSTÜN
(Raportör)

1. Etik Kurul Kararları Spor Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Yönergesine göre verilmektedir.
2. Etik Kurul Kararları danışma niteliğindedir. Üyeler projeler hakkında verdikleri kararlardan dolayı idari ve cezai sorumluluk taşımaz.
3. Projenin yürütülmesi sırasında oluşacak olumsuzluklarda proje yürütücülerinin sorumludur.
4. Etik Kurul Raporu verilen projelerde daha sonra proje ile ilgili bir değişiklik (araştırmacı, yöntem vb.) olması durumunda Etik Kuruldan yeniden onay alınması gerekmektedir. Aksi takdirde önceden alınmış olan rapor geçerliliğini yitirecektir.

8.ÖZGEÇMİŞ

1992 yılında Konya'da dünyaya geldi. İlköğretimi İhsaniye İ.Ö.Okulu'nda, Ortaöğretimi Selçuklu Gazi Lisesi'nde, lisans eğitimini Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümü'nde tamamladı. Lisans eğitimi sürecinde uluslararası programlar ile Türkiye'de ve Avrupa'da farklı ülkelerde gençlik ve spor projelerinde katılımcı, kolaylaştırıcı ve eğitmen olarak görev yaptı. Erasmus Plus Programı ile İngiltere'nin Manchester şehrinde farklı futbol ve spor kulüplerinde spor yöneticiliği ve antrenörlük eğitimi aldı ve gönüllü eğitmenlik görevinde bulundu. Yine lisans eğitimi sürecinde farklı gençlik ve spor kuruluşlarında profesyonel olarak çalıştı.

Mezuniyetten hemen sonra Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. Bu süreçte Konya Büyükşehir Belediyesi Kılıçarslan Gençlik Merkezi'nde Avrupa Birliği Proje Koordinatörü olarak görev yaptı.

2017 yılının Aralık ayında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı ve halen burada görev yapmaktadır.